

ο Κινηματογράφος
& το Θέατρο
6211
Ηράκλεια Σερρών

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΠΟΥΛΙΟΣ
(ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ)

ο Κινηματογράφος
& το Θέατρο
στην
Ηράκλεια Σερρών

ΜΝΗΜΕΣ - ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ - ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ - ΒΙΩΜΑΤΑ

ΗΡΑΚΛΕΙΑ 2007

Στην Κλεονίκη...
που με ανέχθηκε όσο έγγραφα...

Δημιουργικό - Εκτύπωση: ΛΙΘΟΓΡΑΦΙΚΗ 23210 98890

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΗΡΑΚΛΕΙΑ

**(Όσα μου είπαν... όσα είδα... όσα έμαθα...
και όσα έζησα σας γράφω)**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ειδικοί ονόμασαν τον κινηματογράφο ΕΒΔΟΜΗ ΤΕΧΝΗ και έτσι θα μείνει στην ιστορία. Έχουν γραφτεί πολλά και από πολλούς όχι για το τι είναι αλλά τι σημαίνει (σήμαινε μάλλον) για τον απλό θεατή αυτή η τέχνη, για τον απλό άνθρωπο που κλεινόταν στη σκοτεινή αίθουσα για να ονειρευτεί. Για εκείνον λοιπόν τον άνθρωπο, το λευκό πανί (χρήσιμο όταν είσαι υποχρεωμένος να παραδοθείς στον εχθρό ή στην περίπτωση μας στον... κόσμο του ονείρου) ή απλώς ένας βαμμένος άσπρος τοίχος, όταν έπεφτε πάνω του η φωτεινή δέσμη της μηχανής προβολής, μετατρέποταν σε πηγή αισθημάτων και γινόταν δέκτης των πιο ακραίων οραμάτων και ανεκπλήρωτων πόθων του απλού και ανίσχυρου θεατή. Γινόταν ο άλλος του εαυτός. Και τότε ακριβώς γινόταν ΟΘΟΝΗ αγία ή δαιμονική, όπως πολύ εύστοχα τη χαρακτηρίζει ο Νίκος Θεοδοσίου στο καταπληκτικό βιβλίο του «Στα παλιά τα σινεμά».

Στα χρόνια του '50 και του '60 η μικροαστικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας είχε τον πρώτο λόγο. Ο αφελής επαρχιώτης, ο λαϊκός μπούφος, η κουτσομπόλα της γειτονιάς, οι μικροκομπιναδόροι, το καλοστεκούμενο γεροντοπαλίκαρα, η κόρη της παντρειάς, «η μικρή σταχτοπούτα και το πριγκιπόπουλο», το «παιδί του λαού», όλοι είχαν τη θέση τους στην πινακοθήκη της κινηματογραφικής ηθογραφίας. Επιπλέον η προβολή των ΕΠΙΚΑΙΡΩΝ και οι διάφορες εικόνες, παραστάσεις και αναπαραστάσεις γεγονότων στις ταινίες ήταν ένα παράθυρο στον κόσμο, όπως είναι στις μέρες μας η τηλεόραση.

Ας κάνουμε όμως μία σύντομη αναδρομή στην ιστορία του

κινηματογράφου στην Ηράκλεια. Ας μάθουμε πότε ξεκίνησαν οι κινηματογραφικές προβολές, σε ποιους χώρους γίνονταν και ποιοι ήταν πρωτεργάτες όλης αυτής της προσπάθειας που κατέληξε να γίνει επάγγελμα, παρέμεινε όμως μεράκι και χόμπι για λίγους. Και ας φτάσουμε στις μέρες μας για να δούμε την προσπάθεια «αναγέννησης» του κινηματογράφου που στήριξαν τα τελευταία δέκα περίπου χρόνια όλοι οι Δήμαρχοι της μικρής μας πόλης. Επίσης θα δούμε την ανταπόκριση και τη σχέση, διαχρονικά, των κατοίκων της Ηράκλειας με μian άλλη μορφή τέχνης, αυτής του Θεάτρου.

Ας ξετυλίξουμε λοιπόν μαζί το κουβάρι της ιστορίας μας από την αρχή στηριζόμενοι σε προσωπικά βιώματα αλλά και σε αναμνήσεις, εξιστορήσεις και αφηγήσεις παλαιότερων κατοίκων της Ηράκλειας. Και ας μας συγχωρεθεί κάθε παράλειψη ή ανακρίβεια αλλά και η κουραστική παράθεση γεγονότων, ονομάτων και ημερομηνιών, αναγκαίο κακό για την περίπτωση μας. Για να μην υπάρξει παρανόηση, το κείμενο αυτό δεν είναι μια συστηματική καταγραφή της ιστορίας του κινηματογράφου και του θεάτρου της Ηράκλειας (ούτε πρόκειται για βιβλίο που αναζητεί συγγραφέα ή το αντίθετο... Μάλλον με δημοσιογραφική έρευνα μοιάζει). Στο κείμενο αυτό γίνονται διαπιστώσεις και καταγράφονται εμπειρίες και μαρτυρίες. Τίποτα λιγότερο, τίποτα περισσότερο. Και φυσικά τα συμπεράσματα και οι κρίσεις ανήκουν στην αναγνώστρια και στον αναγνώστη...

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

(Για να σινε-θυμούνται οι παλαιότεροι...
και να σινε-μαθαίνουν οι νεότεροι...)

1. ΤΑ ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Οι πρώτες προβολές κινηματογραφικών ταινιών στην Ηράκλεια έγιναν στις «παράγκες». Οι «παράγκες» ήταν ξύλινα παραπήγματα με λαμαρινοσκεπή (δωρεά του αγγλικού στρατού) στις οποίες στεγάστηκαν οι Ηρακλειώτες και οι Ηρακλειώτισσες όταν επέστρεψαν από την ομηρία το 1918. Βρίσκονταν σε μια περιοχή νοτίως της σημερινής Ηράκλειας, ανάμεσα στην Ηράκλεια και το Ψωμοτόπι. Εκεί υπήρχε αγορά (καφενεία, μπακάλικα, ξυλουργείο, γκαζοζάδικο, παγοποιείο, τσαγγάρης κτλ), εκκλησία και σχολείο... Τελευταία «παράγκα» το παντοπωλείο του Κωνσταντίνου Ζιώγα—«Απομεινάρι μιας ζωής»—που γκρεμίστηκε το 1961 όταν έγινε ο αναδασμός των χωραφιών... Από τότε τίποτα στην περιοχή εκείνη δεν θυμίζει ότι εκεί υπήρχαν κάποτε οι «παράγκες»!

Στις «παράγκες» λοιπόν, και συγκεκριμένα στο καφενείο του Καλαμαρτζή, «έπαιζε σινεμάς». Μάλιστα επειδή δεν υπήρχε ηλεκτροδότηση, έπαιρναν ρεύμα από την πριονοκορδέλα του Μιχάλη Φελλά, ο οποίος διέθετε γεννήτρια πετρελαίου για τις ανάγκες του ξυλουργείου του. Οι ταινίες που προβάλλονταν

ήταν του βωβού κινηματογράφου. Εκεί λοιπόν έμαθαν οι Ηρακλειώτες και οι Ηρακλειώτισσες τι ήταν ο κινηματογράφος.

Όλα αυτά πριν από το 1930, οπότε οι κάτοικοι εγκαταστάθηκαν στη νεοκτισθείσα πλέον, σημερινή ΗΡΑΚΛΕΙΑ. Η συνέχεια «...επί της... (άλλης πλέον) οθόνης».

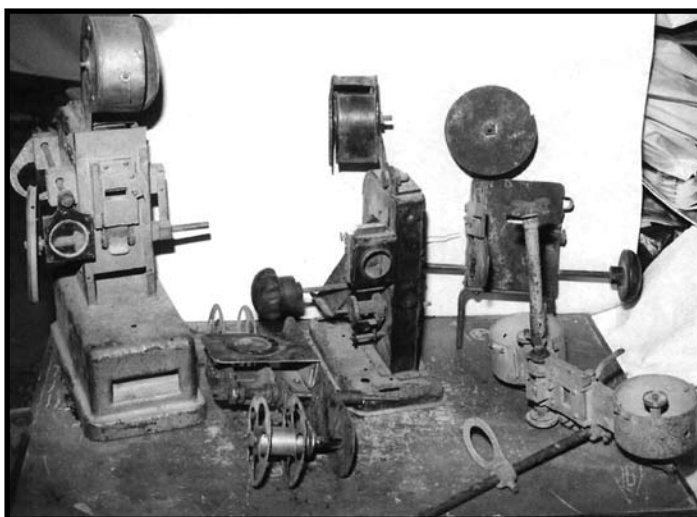
Στην αίθουσα του καφενείου Κωστίτση, στο ισόγειο του ξενοδοχείου «Ομόνοια» (σημερινό Cafe La Piaggia), ξανάρχισαν το 1937 οι προπολεμικές κινηματογραφικές προβολές. Ομιλών πλέον ο κινηματογράφος. Οι προβολές γίνονταν κατά αραιά χρονικά διαστήματα και όχι συνεχώς. Στις ξένες ταινίες η προβολή των υπότιτλων γινόταν καρέ καρέ με το χέρι από ξεχωριστό μηχάνημα προβολής (τιτλέζα) σε ξεχωριστό σημείο στο κάτω μέρος της κανονικής οθόνης ή σε άλλη οθόνη αν δεν επαρκούσε ο χώρος, επειδή τα γράμματα ήταν τυπωμένα σε ξεχωριστή ταινία που συνοδευόταν από έντυπη κατάσταση των διαλόγων με οδηγίες για τον μηχανικό (τιτλέρ). Μέχρι να μάθει ο μηχανικός τους διαλόγους, τελείωνε το έργο και περίσσευαν τα γράμματα ή τελείωναν τα γράμματα προτού τελειώσει το έργο (οι παλαιοί θυμούνται τη γνωστή φράση «Γράμματα, χασάπη!» που ακουγόταν σε τέτοιες περιπτώσεις). Ας σημειωθεί ότι τα φιλμ ήταν εύφλεκτα και οι συνθήκες στο θάλαμο προβολής ιδιαίτερα δύσκολες. Τα μηχανήματα ήταν ιταλικά Cinemekanika.

Μηχανικός προβολής ήταν ο Στέργιος Δουράκης, ένας πανέξυπνος τεχνικός που αργότερα κατασκεύασε δική του μηχανή προβολής κινηματογράφου (τι να απέγινε άραγε, να βρίσκεται παραπεταμένη σε κάποια αποθήκη;). Βοηθούς είχε τους Ελευθέριο Γραικόπουλο, Βάιο Κωδωνά και κάποιον «Φούσκα» (αγνωστων λοιπών στοιχείων) από το Σιδηρόκαστρο. Για να κατανηθεί το δαιμόνιο του μυαλού του Στ. Δουράκη, αρκεί να αναφερθεί ότι άνοιξε τρύπες στον πλαϊνό τοίχο της καμπίνας (η οποία υπάρχει ακόμα!) και αφού μετακινούσε λίγο τη μηχανή προβολής, πρόβαλε την ταινία στο διπλανό άδειο οικόπεδο (δημιουργώντας έτσι το πρώτο θερινό σινεμά στην Ηράκλεια). Κάτι ανάλογο είδαμε, πενήντα περίπου χρόνια μετά, το 1989 στην υπέροχη ταινία του Τζουτζέπε Τορνατόρε «Σινεμά ο Πα-

ράδειςος»...

Για την ιστορία πρέπει να αναφέρουμε ότι η ηλεκτροδότηση της Ηράκλειας γινόταν από το εργοστάσιο του Δημόπουλου που διέθετε γεννήτρια παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος. Από το 1958 όμως ο Δημόπουλος άρχισε να «παίρνει» το ρεύμα από τη ΔΕΗ και επειδή διέθετε το απαραίτητο δίκτυο διανομής, το «πωλούσε» στους καταναλωτές για λογαριασμό της, έως ότου ήρθε να μας «αλλάξει τα φώτα» η ΔΕΗ εξαγοράζοντας την 1^η Μαΐου του 1961 την επιχείρησή του, που ήταν και η τελευταία ιδιωτική εταιρία παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος του νομού Σερρών που πωλήθηκε στη ΔΕΗ, η οποία είχε ήδη αρχίσει τις εξαγορές από το 1956. Έτσι, αλλάζοντας τους μετρητές και υποχρεώνοντας τους πελάτες της να προβούν σε νέες εγκαταστάσεις, άρχισε να διανέμει η ίδια η ΔΕΗ το ρεύμα στην Ηράκλεια.

Και για να επανέλθουμε όμως στο θέμα μας, οι ταινίες που παίζονταν προπολεμικά ήταν και ελληνικές και ξένες (κυρίως αμερικανικές). Στη διάρκεια της Κατοχής προβάλλονταν ταινίες βουλγαρικής παραγωγής.

Τιτλέζες

Χειροκίνητες μηχανές προβολής των υποτίτλων κινηματογραφικής ταινίας

2. ΤΑ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Μεταπολεμικά οι προβολές συνεχίστηκαν στον ίδιο πάντα χώρο, το καφενείο Κωστίτση όπου αράδιαζαν 150-200 καθίσματα περίπου. Μετά το 1952 τη σκυτάλη ως υπεύθυνος για τις προβολές παρέλαβε από τον Στ. Δουράκη ο Λεωνίδας Μελισσαρόπουρος (από την Καλαμάτα που κατέληξε γυρολόγος κινηματογραφιστής στο Νομό Σερρών) με βοηθούς τους «Φούσκα» και Τάκη «Δερβίση» (διότι έπρεπε κάποιος να... φέρνει τα λουκάνικα και τα σουβλάκια από τον Λάτσιο!). Πάντως συγκρατήστε το όνομα «Δερβίσης», θα το συναντήσουμε και στο κεφάλαιο «θέατρο». Οι ταινίες που παίζονταν ήταν ελληνικά δράματα (π.χ «Η ωραία του Πέραν», «Τσακιτζής», ελληνικές φουστάνελες «Ο Αγαπητικός της βοσκοπούλας», «Γκόλφω»), τουρκικά μελό κ.ά. Όπως προαναφέρθηκε, είχαμε προβολές κατά αραιά χρονικά διαστήματα.

Έτσι φθάνουμε στο 1955. Είναι το τέλος μιας ρομαντικής για τους παλαιότερους εποχής και η αρχή μίας νέας. Στο καφενείο Κωστίτση σταματούν οι προβολές κινηματογραφικών ταινιών. Δεν το επιτρέπει ο νόμος. Και αυτό επειδή ο επιχειρηματίας Κύρος Χατζηαγγέλου δημιουργεί μόνιμο πλέον κινηματογράφο στην Ηράκλεια, το ΡΕΞ, περίπου 200 θέσεων, με Ιταλικά μηχανήματα προβολής και ήχου Cinemekanika. Η άδεια λειτουργίας εκδόθηκε στο όνομα του Ιωάννη Χατζηαγγέλου. Το ΡΕΞ κάνει έναρξη με την ελληνική ταινία του Γιώργου Τζαβέλλα «Η κάλπικη λίρα» με τον Βασίλη Λογοθετίδη. Πρώτος μηχανικός εργάστηκε ο Νίκος ο «κουτσός» από το Σιδηρόκαστρο (τον είχε μαζί του λίγο καιρό στην αρχή ο Λεωνίδας στου Κωστίτση). Έπειτα, μηχανικός ανέλαβε ο Λάκης Χατζηαγγέλου (αδελφός του Κύρου). Στη συνέχεια κατά διαστήματα εργάστηκε και ο Αχιλλέας Βαγγέας. Οι προβολές γίνονταν, πλέον, σε αίθουσα όπου επικρατούσαν συνθήκες κανονικού κινηματογράφου. Και οι θεατές το απολάμβαναν. Ο κινηματογράφος λειτουργούσε καθημερινά. Τιμή εισιτηρίου 5 δραχ. Αλήθεια, ποιος μαθητής γυμνασίου της εποχής εκείνης δεν θυμάται τον θρυλικό μικρό εξώστη του ΡΕΞ;

Έκλεισε το 1968 (και την αιτία θα τη μάθουμε στη συνέχεια).
Και για να παραφράσουμε το γνωστό τραγούδι, «το ΡΕΞ είχε τη
δική του ιστορία...»

*Ανυπόμονοι οι Ηρακλειώτες και Ηρακλειώτισσες στα εγκαίνια
του χειμερινού κινηματογράφου ΡΕΞ, 1955*

Κινηματογράφος ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, διακρίνονται ο ιδιοκτήτης Κύρος Χατζηαγγέλου και ένας από τους γιους του ο Πέτρος, 1962

“Ο Τελευταίος Πειρασμός”, Κινηματογράφος ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ (ο Κώστας Πούλιος επάνω στη σκάλα και ο Νίκος Χίτζιος), 1964

3. Η ΧΡΥΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1960-1974

Το 1957 ο Κύρος Χατζηαγγέλου έχοντας δίπλα του πλέον στην επιχείρηση αρχικά τα δύο του παιδιά Γιάννη, Πέτρο και αργότερα τον μικρότερο Αντώνη, δημιουργεί τον πρώτο επίσημο θερινό κινηματογράφο στην Ηράκλεια το ΡΕΞ που λειτουργεί με μεταφορά των μηχανημάτων από το χειμερινό ΡΕΞ. Πρώτη ταινία η θρυλική «Αστέρω» με την αξέχαστη Αλίκη Βουγιουκλάκη. Το περιβάλλον για τους λάτρεις του σινεμά μαγευτικό «μ' αγιόκλημα και γιασεμιά»... Το θερινό ΡΕΞ λειτουργήσε τρία καλοκαίρια.

Αργότερα στη θέση του θερινού κινηματογράφου ΡΕΞ χτίζεται νέος χειμερινός κινηματογράφος που ονομάζεται ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Θέσεις 450 (με τον εξώστη). Η νέα αίθουσα λειτουργεί με καινούργια μηχανήματα Cinemekanika. Η άδεια λειτουργίας εκδόθηκε στο όνομα του Πέτρου Χατζηαγγέλου. Ο θερινός ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ λειτουργεί πλέον στην ταράτσα του νέου κτιρίου, που λίγα χρόνια μετά καλύπτεται με αμιαντοσκεπή και στη διάρκεια της χειμερινής σεζόν μετατρέπεται με συρόμενα πλαϊνά κουφώματα σε δεύτερη χειμερινή αίθουσα, με αποτέλεσμα να είναι ο μοναδικός... διώροφος κινηματογράφος του νομού Σερρών (προσωπικά εκείνη την εποχή είδα μόνο στη Βέροια έναν παρόμοιο διώροφο κινηματογράφο, τον STAR). Θέσεις 350 και με τις πάνινες πολυθρόνες του θερινού να έχουν αντικατασταθεί με μόνιμα καθίσματα. Αργότερα, επειδή είχε ανοίξει ήδη όπως θα δούμε παρακάτω και άλλος κινηματογράφος, έκλεισε το χειμερινό ΡΕΞ. Τέσσερις αίθουσες σε μια κωμόπολη 4000 κατοίκων ήταν πάρα πολλές...

Η έναρξη του χειμερινού ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ γίνεται το Πάσχα του 1960 με την ταινία «Ο θησαυρός του μακαρίτη» με τους Βασίλη Αυλωνίτη και Γεωργία Βασιλειάδου. Υπεύθυνοι διπλωματούχοι μηχανικοί προβολής για τους τρεις πλέον κινηματογράφους, οι προαναφερθέντες τρεις γιοι του ιδρυτή της επιχείρησης, Γιάννης, Πέτρος και Αντώνης Χατζηαγγέλου, στους οποίους προστέθηκε και ο Πασχάλης Χίτζος.

Θάλαμος προβολής Κινηματογράφου ΡΕΞ (Αχιλλέας Βαγγέας), 1966

Θάλαμος προβολής Κινηματογράφου ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ (Κώστας Πούλιος), 1967

Θάλαμος προβολής Κινηματογράφου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ (Πασχάλης Χίτζιος), 1967

Στο μεταξύ είχε αρχίσει να χτίζεται και άλλος κινηματογράφος στην Ηράκλεια. Η νέα, σύγχρονη αίθουσα ονομάστηκε ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ και εγκαινιάστηκε τα Χριστούγεννα του 1960. Ιδιοκτήτες οι επιχειρηματίες Ιωάννης Πούλιος-Αθανάσιος Βαλιώκης Ο.Ε. και η Χρυσούλα Τσιώτσου. Το ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ εξοπλίζεται με σύγχρονα μηχανήματα προβολής και ήχου Philips Ολλανδίας. Θέσεις 470 (με τον εξώστη). Πρώτη ταινία «Διακοπές στην Κολοπετινίτσα» με τον Κώστα Χατζηχρήστο. Τιμή εισιτηρίου 5 δραχ. Στην ταρατσα λειτουργούσε θερινός κινηματογράφος με Ιταλικά μηχανήματα Prevost. Πρώτος υπεύθυνος μηχανικός προβολής ο Μανώλης Τσολακίδης (από τις Σέρρες). Αργότερα εργάστηκαν ως διπλωματούχοι μηχανικοί οι Ελευθέριος Γραϊκόπουλος, Κωνσταντίνος Πούλιος, Θεοφάνης Τσιώτσος, Παύλος Τσιώτσος.

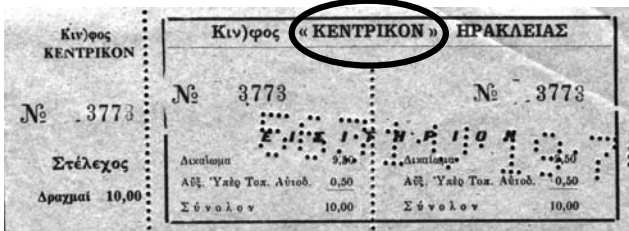
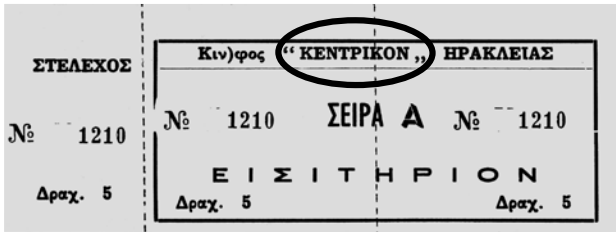
Αρχίζει πλέον μεγάλος, οξύς και διαρκής ανταγωνισμός μεταξύ των αιθουσαρχών για το ποιος θα φέρει τις καλύτερες και πιο καινούργιες ταινίες. Ήταν δε τόσο μεγάλος ο ανταγωνισμός τους, που πλήρωναν υπερβολικά χρηματικά ποσά για ενοίκια ταινιών και εξασφάλιση της αποκλειστικότητας προβολής για μία ολόκληρη σεζόν των ταινιών των πιο δημοφιλών ηθοποιών (Αλίκη Βουγιουκλάκη, Νίκος Ξανθόπουλος) και εταιριών, δηλαδή της Φίνος Φιλμ και της Κλακ Φιλμ («...ταινίες για όλη την ελληνική οικογένεια») και μάλιστα σε ταυτόχρονη προβολή με την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Τα διαφημιστικά κλισέ των δευτεριάτικων εφημερίδων αποτελούσαν την καλύτερη απόδειξη για αυτό (βλέπε το κλισέ της σελίδας 21). Η διαφήμιση γινόταν με τα μεγάφωνα αυτοκινήτων ή με το μοίρασμα φείγ-βολάν. Υπήρχε και η από στόμα σε στόμα διαφήμιση που λειτουργούσε όμως πολλές φορές και αρνητικά...

Την εποχή εκείνη λοιπόν λειτουργούσαν στην Ηράκλεια τρεις κινηματογράφοι. Και όμως οικονομικά πήγαιναν καλά και οι τρεις. Υπήρξαν εποχές που είχαν μεγάλη εισπρακτική, και όχι μόνο, επιτυχία οι ταινίες της Αλίκης Βουγιουκλάκη, του Ανδρέα Μπάρκουλη («κορίτσια, ο Μπάρκουλης!»), του Νίκου Ξανθόπουλου (το «παιδί του λαού») και της Μάρθας Βούρτση,

τα τούρκικα φιλμ με τη Χούλια, τα ινδικά με τη Ναργκίς («Γη ποτισμένη με ιδρώτα»), τα μιούζικαλ του Γιάννη Δαλιανίδη με την υπέροχη Ρένα Βλαχοπούλου και τα δράματα με τον Γιώργο Φούντα. Όμως τεράστια επιτυχία είχαν και οι φουστανέλες («Ο Αγαπητικός της βοσκοπούλας», «Γκόλφω», «Κρυστάλλω», «Αστέρω»). Διαχρονική επιτυχία είχαν τα γουέστερν και αργότερα τα καράτε, για να κλείσει ο κύκλος με τα πορνό («...κι ο λαός απαιτεί... ο Γκουζγκούνης στη βουλή»).

Αργότερα ήρθε, και μάλιστα απότομα, όπως θα δούμε στη συνέχεια, η κρίση και η κατάρρευση. Εκείνη όμως τη «χρυσή εποχή» του ελληνικού και όχι μόνο κινηματογράφου οι μεγάλοι κερδισμένοι ήταν οι θεατές. Και αυτό γιατί απολάμβαναν με το φθηνό εισιτήριο των 5 δρχ. καλές και νέες ταινίες. Ας σημειωθεί ότι ήταν τόσο μεγάλος ο ανταγωνισμός των αιθουσαρχών που ένα χρονικό διάστημα γίνονταν λαϊκές προβολές κάθε Σάββατο: «με ένα εισιτήριο 3 δρχ. 2 έργα». Ραντεβού με το κέφι, το γέλιο, το δράμα, με έναν και μοναδικό σκοπό: να ξεχαστεί και να ξεσκάσει ο κοσμάκης.

Για την ιστορία πρέπει αναφερθεί ότι την ανέγερση των κινηματογράφων ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ και ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ επιμελήθηκε το τεχνικό γραφείο των πολιτικών μηχανικών Σγουρού και Δεσποτίδη (που είχε επίσης σχεδιάσει και το κινηματοθέατρο ΑΣΤΕΡΙΑ των Σερρών). Μάλιστα, όπως διαπιστώνει κανείς, οι δυο κινηματογράφοι είναι παρόμοιοι και ως προς την κατασκευή και ως προς τη χρήση. Και οι δύο έχουν αρκετά μεγάλη σκηνή, απαραίτητη για θεατρικές παραστάσεις.

Εισιτήρια του κινηματογράφου ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ

ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ-ΤΡΙΑΝΟΝ

ΑΣΤΥ· ΓΑΛΑΞΙΑΣ· ΤΙΤΑΝΙΑ· ΝΙΚΗ· ΚΑΣΤΡΟ· ΝΙΚΗ· ΑΠΟΛΛΩΝ· ΑΡΚΑΔΙΑ
(ΠΑΤΡΑ) (ΛΑΡΙΣΣΑ) (ΒΟΛΟΣ) (ΜΑΛΑΚΚΑ) (ΣΑΛΩΝΙ) (ΣΤΡΕΠΤΩΣ)
 ΟΡΦΕΥΣ· ΑΣΤΕΡΙΑ· ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ· ΛΟΥΣ· ΚΑΡΤΑΛΕΙΟΝ· ΑΛΚΑΖΑΡ· ΑΤΤΙΚΟΝ
(ΑΡΓΟΣ) (ΚΑΡΔΙΤΣΑ) (ΛΕΣΒΟΔΙΑ) (ΜΙΤΙΟΝ) (ΡΕΘΥΜΝΟΝ) (ΣΟΥΛΗΝΗ) (ΚΑΒΑΛΑ)
 ΟΛΥΜΠΙΟΝ· ΡΙΟ· ΟΛΥΜΠΙΟΝ· ΠΑΡΘΕΝΩΝ· ΔΙΟΝΥΣΙΑ· ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ· ΜΕΣΣΕ-ΙΜΙΟΝ
(ΔΡΑΜΑ) (ΚΑΡΕΝΗ) (ΚΟΣΔΑΝΗ) (ΠΑΡΟΥΣΑ) (ΝΙΓΡΙΤΑ) (ΠΑΡΑΡΕΤΑ) (ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ)

ΤΟ ΠΟΝΕΜΕΝΟ ΚΑΤΗΓΟΡΩ ΚΑΘΕ ΤΑΠΕΙΝΟΥ & ΚΑΤΑΦΡΟΝΕΜΕΝΟ
ΜΙΑ ΥΠΕΡ-ΠΑΡΑΙΤΗΤΗ ΚΛΑΚ ΦΙΛΜΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ 2 30
ΝΙΚΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
 η **ΑΝΤΣΕΛΑ ΖΗΛΙΑ**
 ο **ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΥΣΤΕΙΟΣ** ο **ΣΤΕΦ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ**
 και ο **ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΖΕΡΒΟΣ**
 ΣΤΗΝ ΤΑΙΜΙΑ ΑΠΟΘΕΣΕΙ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

ΤΑΠΕΙΝΟΣ και ΚΑΤΑΦΡΟΝΕΜΕΝΟΣ

(ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΝ)

ΠΑΝΟΣ ΚΕΔΡΑΚΑΣ· ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΛΕΝΤΖΑΣ· Θ. ΚΑΡΑΝΩΤΗΣ· Γ. ΛΟΥΚΑΚΗΣ· ΣΤ. ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΗΣ· ΑΘ. ΠΡΟΣΕΛΛΗΣ· ΡΕΜΑ ΠΑΛΑΜΗ
 ΜΑΡΤ. ΓΕΡΑΡΔΟΥ· ΦΙΛΙΩ ΡΟΖΑΚΗ· ΧΡ. ΖΗΚΑΣ· Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ· ΝΙΚ. ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ· Π. ΧΡΗΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ· ΑΙ. ΟΥΔΙΝΟΤΗΣ
 ο **ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ ΚΑΪΛΑΣ** και ο **ΤΑΚΗΣ ΓΚΙΩΚΑΣ**
 Α. ΚΟΤΣΙΡΗΣ· ΦΡ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ· Γ. ΟΛΥΜΠΙΟΣ· Γ. ΠΑΛΛΗΣ· Μ. ΔΕΣΤΟΜΗΣ· Γ. ΠΙΟΛΔΑΞΗΣ· Μ. ΤΡΑΠΑΛΙΑΝΝΑΚΗΣ
 ο **ΜΙΧΑΛΗΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ** ο **ΘΕΟΔΩΡΟΣ** η **ΕΛΕΝΗ** η **ΛΑΥΡΕΝΤΙΝΗ** και ο **ΘΕΟΔΩΡΟΣ**
 ο **ΠΛΑΤΗΣ ΚΑΖΑΝ** ο **ΕΞΑΡΧΟΣ** ο **ΖΑΦΕΙΡΙΟΣ** ο **ΔΙΑΝΕΜΟΣ** ο **ΜΟΡΙΑΔΗΣ**
 ΜΕ 24 ΛΑΪΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ **ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΑΜΕΣΑΛΗ**
 ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΝ: **ΝΙΚΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ** **ΦΑΛΑΧΙΑ** - ΜΙΛΙΚΑ ΚΑΖΑΝΤΟΡ **ΦΩΤΗΣ ΜΕΤΑΞΟΠΟΥΛΟΣ**
 ΛΕΥΚΗ ΤΡΑΤΑ - ΤΙΑΝΟΣ ΙΣΑΝΝΙΔΗΣ ΜΕ ΤΟ 24 ΜΕΛΟΣ ΜΠΑΛΚΟΝ ΤΟΥ

* ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ, Ξενοφών 9^{ος} πρῶνιων, κ. ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΙΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΥΛΟΣ ο. ε.

Τα συναισθηματικά είναι χειρότερα από τα πρώτης προβολής. Εκεί ο κόσμος πηγαίνει παρέες παρέες ή οικογενειακώς. Είναι γεμάτα παιδιά, χοντρές γυναίκες, που ο άντρας τους μεκρολογεί σην ταβέρνα, και εξοργιστικές γριές. Όταν ανάβουν τα φώτα η κατάσταση είναι απελπιστική. Τα καθαυτού λαϊκά σινεμά βρίσκονται στους μεγάλους εμπορικούς δρόμους, κοντά στις αγορές και στα πρακτορεία αυτοκινήτων. Κατά κανόνα σ' αυτά δε συγχάζουν γυναίκες, κι όμως είναι γεμάτα άντρες απ' το πρωί. Τις καθημερινές έχουν πολύ κόσμο, ιδίως όταν παίρνει να βραδιάζει. Τότε καταφθάνουν οι χτίστες, οι σιδεράδες, οι

Το βιβλίο του Νίκου Θεοδοσίου «Στα Παλιά τα Σινεμά» (εκδ. Finatex A.E. 2000) διασώζει ένα διαφημιστικό κλισέ από εφημερίδα κάποιας Δευτέρας του 1967, το οποίο αποδεικνύει ότι η Ηρακλειώτες και οι Ηρακλειώτισσες απολάμβαναν στον ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ την καινούργια ταινία του Νίκου Ξανθόπουλου ταυτόχρονα με τους θεατές της Αθήνας και της υπόλοιπης Ελλάδας

4. Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΣΤΑ ΠΕΡΙΧΩΡΑ ΤΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ

Ας περάσουμε τώρα σε ένα άλλο κεφάλαιο της ιστορίας μας: την εξάπλωση του κινηματογράφου στα γειτονικά χωριά. Την αρχή έκανε ο Κύρος Χατζηαγγέλου το 1962, πάντα με τη βοήθεια των παιδιών του. Στο καφενείο του Αν. Τσιώνγκα στη Σκοτούσα ξεκίνησε προβολές ο κινηματογράφος ΑΙΓΛΗ. Χρησιμοποίησε μηχανή «Αθηνά» ελληνικής κατασκευής. Θέσεις 180. Λειτουργούσε ορισμένες ημέρες της εβδομάδας. Μηχανικός όποιος... περίσσειε... Έπαιζε τις ταινίες που προβάλλονταν στους κινηματογράφους ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ κυρίως και ΡΕΞ.

Τις μεγάλες επιτυχίες η ΑΙΓΛΗ τις πρόβαλλε συγχρόνως με τις αίθουσες της Ηράκλειας με «πήγαινε-έλα» μεταφορά της ταινίας (με Ι.Χ.) ανάμεσα σε Ηράκλεια και Σκοτούσα. Το γνωστό και παράνομο—για τα γραφεία εκμετάλλευσης και διανομής ταινιών—«κόντρα μπάντο». Οι προβολές στη Σκοτούσα συνεχίστηκαν για αρκετά χρόνια και φυσικά ήταν επικερδείς.

Το εγχείρημα επανέλαβαν το 1963 οι ανταγωνιστές του Χατζηαγγέλου στην Ηράκλεια, ο Ιωάννης Πούλιος και ο Αθανάσιος Βαλιώκης. Σε μία αποθήκη του Γιώργου Τζήκα στην Κοίμηση «έστησαν» τη μηχανή, του θερινού ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ, Prevost και άρχισαν τις προβολές ταινιών. Ο κινηματογράφος ονομάστηκε ΑΣΤΕΡΙΑ. Θέσεις 70-80. Επειδή η αποθήκη δεν διέθετε ηλεκτρική εγκατάσταση τριφασικού ρεύματος, που ήταν απαραίτητη για τις ανάγκες της προβολής, τοποθέτησαν στη μηχανή προβολής φανάρι με λάμπα και όχι βολταϊκού τόξου (καρβουνάκια). Έτσι δεν υπήρχε υποχρέωση παρουσίας διπλωματούχου μηχανικού. Η διαδικασία ήταν η ίδια με την ΑΙΓΛΗ της Σκοτούσας και η επιτυχία ανάλογη. Μόνο που η μεταφορά της ταινίας γινόταν με μοτοσακό (την αναλάμβανε ο Τάκης Ψαράς με Floreta). Τα ΑΣΤΕΡΙΑ πρόβαλλαν τις ταινίες που έπαιζε στην Ηράκλεια το ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ. Οι προβολές συνεχίστηκαν για περίπου τρία χρόνια.

Το 1965 η επιχειρηματίας Χρυσούλα Τσιώτσου, βλέποντας

την επιτυχία των συναδέλφων της, ρισκάρει περισσότερο. Χτίζει κανονικό και μόνιμο κινηματογράφο στο Ποντισμένο. Και το όνομα αυτού ΑΣΤΡΟΝ. Μηχανικοί προβολής οι Φάνης και Παύλος Τσιώτσος. Με νέα μηχανήματα ISKRA Γιουγκοσλαβίας. Θέσεις 220. Και σ' αυτήν την περίπτωση η διαδικασία μεταφοράς και προβολής της ταινίας γινόταν με τον ίδιο περίπου τρόπο.

Το 1968 ο Γεώργιος Κούκας επιστρέφει από τη Γερμανία και οι συγχωριανοί του τον πείθουν να χτίσει κινηματογράφο στην Κοίμηση, επειδή, λέει, οι κινηματογράφοι στην Τζουμαγιά βγάζουν πολλά λεφτά. Αυτός ειδικά έπρεπε να ξέρει τι σήμαινε τηλέοραση εφόσον ερχόταν από την Ευρώπη. Βρισκόμαστε στο κατώφλι της κρίσης. Ο νέος κινηματογράφος ονομάζεται ΣΙΝΕ ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ. Η μηχανή προβολής είναι η ελληνικής κατασκευής «Αθηνά». Θέσεις 250 με τον εξώστη. Στην ταράτσα λειτουργεί θερινός. Μηχανικός ο Αθανάσιος Παπαδόπουλος. Όπως έγινε και στην ανάλογη περίπτωση του Κωστήση με το ΡΕΞ, οι Πούλιος και Βαλιώκης κλείνουν τον κινηματογράφο ΑΣΤΕΡΙΑ.

Και η οδύσσεια της κινηματογραφικής μηχανής Prevost συνεχίζεται. Ο επόμενος σταθμός της μία άλλη αποθήκη, αυτή του Θωμά Κάντζα στο Βαλτερό. Θέσεις 80... Ένα «έργο» που το έχουμε ξαναδεί...

Τη διετία 1967-69 γίνονταν κινηματογραφικές προβολές στο καφενείο του Α. Χαλκιόπουλου στην Αμμουδιά—το ΣΙΝΕ ΜΑΡΙ—που είχε χωρητικότητα 80-100 θέσεων και Γερμανική μηχανή Bauer.

Τη σεζόν 1969-1970 αρχίζει να λειτουργεί και ο τελευταίος κινηματογράφος της περιοχής, το ΡΕΞ της Καρπερής. Ιδιοκτήτης ο Ι. Κουμάνης (μετανάστης από τη Γερμανία και αυτός). Στεγάστηκε σε νεόκτιστο κτίριο. Θέσεις 300. Μηχανήματα Ιταλικά Prevost (η μεγάλη μηχανή της ονομαστής φίρμας που διέθετε φανάρι με λάμπα και όχι βολταϊκό τόξο - καρβουνάκια).

Ας αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι και στα υπόλοιπα γύρω χωριά γίνονταν περιστασιακά προβολές από πλανόδιους κινηματογραφιστές με φορητές μηχανές σε πλατείες και καφενεία, κάτι που απαγορευόταν όπου υπήρχε μόνιμος κινηματογράφος.

5. ΣΙΝΕΙΚΟΝΕΣ

Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς από την υπέροχη εκείνη εποχή; Καταρχήν ο κινηματογράφος αποτελούσε σε μεγάλο βαθμό την οικογενειακή έξοδο κυρίως του σαββατοκύριακου. Ακολουθούσε ή προηγούνταν της «βόλτας» στον κεντρικό δρόμο της αγοράς. Πολλές φορές ο κόσμος έκανε περίπατο περιμένοντας να τελειώσει ένα έργο και να βρει θέση στην επόμενη προβολή της ταινίας. Μετά το πασατέμπο στο σινεμά, ένα κανταΐφι, μία πάστα, ένα κωκ ή έστω ένα παγωτό στην «Κυψέλη» ή στον Καπετάνιο, ή μία καριόκα στο Καμάρη (άλλοι βέβαια προτιμούσαν τα σουβλάκια και τα λουκάνικα του Λάτσιου και του Παναγιωτάκη) και η κυριακάτικη έξοδος τελείωνε με τον καλύτερο τρόπο. Άρτος και θεάματα...

Είναι ενδιαφέρον ότι κάθε είδος ταινίας είχε τη δική του μέρα προβολής. Κάθε Δευτέρα παίζονταν περιπέτειες (γουέστερν, αστυνομικά κτλ.). Την Τετάρτη προβάλλονταν κοινωνικές ταινίες ή κωμωδίες. Κάθε Παρασκευή που γινόταν το «παζάρι» παίζονταν δύο έργα με ένα εισιτήριο 5 δρχ. Η προβολή άρχιζε στις 9 το πρωί και σταματούσε στις 3 το μεσημέρι, και αυτό επειδή έπρεπε να αεριστεί η αίθουσα από τον καπνό των τσιγάρων (υποτίθεται... απαγορευόταν το κάπνισμα) και των θερμαστρών. Έπρεπε να φύγουν οι μυρουδιές των χνώτων και της τσίκνας από το... ψήσιμο της ρέγκας πάνω στη σόμπα και του ζεστάματος της φασολάδας του κολατσιού των οικοδόμων (όταν έβρεχε και δεν δούλευαν)! Η κανονική προβολή της ημέρας άρχιζε το απόγευμα. Ο προγραμματισμός των ταινιών γινόταν έτσι ώστε οι καλύτερες ταινίες της χρονιάς να παίζονται την Καθαρά Δευτέρα, το Πάσχα, τις μέρες του πανηγυριού και τα Χριστούγεννα.

Οι αίθουσες των κινηματογράφων, κυρίως όταν ήταν γεμάτες κόσμο, αποτελούσαν... πεδίο «δόξας» λαμπρό για τους απανταχού λάτρεις του, επονομαζόμενου σήμερα, ευγενούς αθλήματος της «σεξουαλικής παρενόχλησης» (η αλλιώς;...). Κάτι που βέβαια είναι διαφορετικό από το αγνό και αθώο φλερτ, μέσα στην αίθουσα του σινεμά, ανάμεσα στους νέους της εποχής και

που τώρα αποτελεί μια γλυκιά ανάμνηση και νοσταλγία, καθώς κυρίαρχο συναίσθημα της εποχής ήταν ο ρομαντισμός!

Ένα άλλο αξιοσημείωτο γεγονός ήταν ότι χάρη στον κινηματογράφο οι θεατές γνώριζαν εκτός από τους ηθοποιούς και τους τραγουδιστές της εποχής (Γιάννης Βογιατζής, Στέλιος Καζαντζίδης, Μαρινέλλα, Γρηγόρης Μπιθικώτσης, Πάνος Γαβαλάς κ.ά.). Πολλά τραγούδια έγιναν επιτυχίες μέσα από τις ελληνικές ταινίες. Αλήθεια, ποιος από μας δεν χόρεψε μ' ένα «Γαρίφαλο στ' αὐτί» και μία «Λατέρνα, φτώχεια και φιλότιμο», ή δεν λικνίστηκε πάνω στη βάρκα της «Μανταλένας» μέσα σε μια «Θάλασσα πλατειά», σιγοψιθυρίζοντας τις αθάνατες μελωδίες του αξέχαστου Μάνου Χατζιδάκι και τόσων άλλων συνθετών; Ποιος δεν χόρεψε συρτάκι με τον «Ζορμπά» του μεγάλου μας Μίκη Θεοδωράκη; Μαρτύριο αποτελούσαν πάντως για τους αιθουσάρχες οι ταινίες με τον Νίκο Ξανθόπουλο. Με τα πολλά τραγούδια που περιείχαν (σε μία ταινία του τραγουδούσε 24 τραγούδια!) η διάρκειά τους έφτανε μέχρι και τις τρεις ώρες και έτσι δεν υπήρχε χρόνος για πολλές προβολές την ημέρα.

Εκείνα τα χρόνια στην Ηράκλεια υπήρχαν τέσσερα πικάπ. Τρία στους κινηματογράφους και ένα στο μαγαζί του Γραικόπουλου. Από αυτά ακούγονταν οι επιτυχίες της εποχής. Μάλιστα στους θερινούς κινηματογράφους τα τραγούδια άρχιζαν δύο ώρες πριν αρχίσει η προβολή της ταινίας. Κάποια εποχή υπήρχαν και τρία τζούκ μπόξ (στο τουριστικό περίπτερο, στο Κωστήτση και στο μπιλιάρδο του Ρίζου) στα οποία ακούγαμε τις επιτυχίες της εποχής ρίχνοντας μία πολύτιμη δραχμή από το χαρτζιλίκι μας.

Την Καθαρά Δευτέρα οι κινηματογράφοι λειτουργούσαν λόγω του καρναβαλιού από τις ένδεκα το μεσημέρι και κάποιες χρονιές ήταν μαζί με τις ψησταριές—ίσως και μερικά ακόμα καταστήματα—και τον Δήμο, βέβαια, οι χορηγοί των βραβείων του καρνάβαλου.

Οι παλαιότεροι θα θυμούνται την εικόνα με τις εκατοντάδες μηχανάκια έξω από τους κινηματογράφους και τις ουρές στα ταμεία. Πάντως τα σινεμά είχαν διαρκή παρακαταθήκη...

ομπρελών. Συνεπαρμένοι οι θεατές από την υπόθεση του έργου, και επειδή όταν έβγαιναν από την αίθουσα πολλές φορές είχε σταματήσει η βροχή, ξεχνούσαν τις ομπρέλες τους στο σινεμά...

Χαρακτηριστικές φιγούρες της αίθουσας ήταν οι πωλητές του πασατέμπου και των αναψυκτικών στα διαλείμματα. Οι ίδιοι ήταν υπεύθυνοι για την καθαριότητα των κινηματογράφων με μοναδική ανταμοιβή το κέρδος από την ελεύθερη πώληση των προϊόντων τους. Και όταν η ταινία πήγαινε καλά εισπρακτικά, έκαναν «χρυσές δουλειές» (ένας από αυτούς έχτισε το σπίτι του από αυτή τη δουλειά!). Πολλές φορές δεν ξεκινούσαμε την προβολή μετά το διάλειμμα αν δεν έκανε το σινιάλο από κάτω ο μικροπωλητής: ο Νίκος, ο Γιάννης, ο Βαγγέλης...

Ας θυμηθούμε και τον «Κόλα» καθισμένο στην πρώτη σειρά της πλατείας με το αγαπημένο του καμουτσίκι στο χέρι, να χαλιναγωγεί και να οδηγεί τα υπερήφανα άλογα των καουμπόηδων της άγριας δύσης. Ή τον μοναδικό εγγράμματο της παρέας να διαβάζει δυνατά τους υπότιτλους των διαλόγων της ξενόγλωσσης ταινίας και γύρω του οι υπόλοιποι να κοιτάνε την οθόνη και να ακούν εκείνον. Ακόμα, τον εκνευρισμό που προκαλούσαν το σκοτεινιάσμα της εικόνας (έσβηναν τα καρβουνάκια) ή μία φθαρμένη κόπια, καθώς επίσης και ο ψηλέας μπροστά και η κυρία με το φουσκωτό χτένισμα που εμπόδιζαν τους θεατές που κάθονταν πίσω τους (τι μαρτύριο και αυτό...). Δεν έλειπαν ακόμα τα φωναχτά σχόλια και η κουβεντούλα που θα τραβούσε σε μάκρος αν δεν διακοπτόταν από ένα ηχηρότατο «Σκάστε επιτέλους!» που λειτουργούσε καταλυτικά. Φυσικά, όλοι οι φιλήσυχοι θεατές δεν είχαν το θάρρος της γνώμης που είχε ο γηραιός κύριος που εκσφενδόνισε την ψυχρολουσία αυτή—αναγκαία και χρήσιμη για την περίπτωση μας. Τίποτε όμως από όλα αυτά δεν μπορούσε να αλλάξει την απόφαση της γιορτινής αυτής απόλαυσης που αποτελούσε για τον απλό κόσμο ο «σινεμάς»!

Και η μαθητιώσα νεολαία; Τι γινόταν μ' αυτήν; Κατ' αρχάς υπήρχε απαγόρευση της κυκλοφορίας για τους μαθητές από τις 7 το βράδυ. Και φυσικά απαγορευόταν και ο κινηματογράφος.

Επιτρέπονταν μόνο τα έργα για τα οποία υπήρχε ειδική άδεια του Υπουργείου Παιδείας, δηλαδή ταινίες ιστορικού και θρησκευτικού περιεχομένου ή αρχαίες τραγωδίες και σπανιότερα ελληνικές κωμωδίες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις την απόφαση έπαιρνε ο Διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου ή ο Γυμνασιάρχης. Υπήρχε και μία Γυμνασιάρχης που έδινε πολύ πρόθυμα την έγκρισή της αρκεί η προβολή να γινόταν ημέρα Πέμπτη που... συνήθως έβαζε μπουγάδα!

Οι προβολές για τα σχολεία γίνονταν τις πρωινές ώρες, οπότε η χαρά των μαθητών ήταν διπλή. Και σινεμά πήγαιναν και μάθημα έχαναν! Η προσέλευση των μαθητών και τον μαθητριών στον κινηματογράφο γινόταν ομαδικά (όπως στον εκκλησιασμό της Κυριακής)! Το καλοκαίρι όμως όλα ήταν ελεύθερα για τους μαθητές, άρα και ο κινηματογράφος. Φυσικά τους επιτρέπóταν η είσοδος μόνον στις ταινίες για τις οποίες στα διαφημιστικά ταμπλώ των κινηματογράφων αναγραφόταν η ένδειξη «ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΝ ΔΙ' ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ». Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις

Ἡ ταινία δοστέρα ἀπὸ γνωμάτευση ἀρμόδιας Ἐπιτροπῆς, χαρακτηρίζεται

ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΗ

γι' ἀνηλικούς πού δὲν συμπλήρωσαν τὸ 13ο ἔτος

Ἡ ταινία μπορεῖ νὰ προβῆται ἐλεύθερα, ἀφοῦ γίνουν σ' αὐτὴν οἱ ἔξης περικοπές :

Ἡ ΚΟΡΗΓΜΕΝΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΑΔΕΙΑΣ
ΔΕΝ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΤΗΣ
ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΑΠΟ ΑΠΟΦΕΣΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΙΟΥ
ΚΑΙ ΚΟΜΜΕΝΟΥ ΣΤΟΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΟΤΙ ΥΠΕΛΞΕΙ ΟΑΝΗΝ ΤΗΝ ΠΟΙ
ΟΤΕ ΕΥΘΥΝΗ ΕΣΤΙ ΤΟΥ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ.

Αθήνα 28-1-85
Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Σρ. Μπουρμκούς
Κ. Κωστόπουλος

Άδεια της Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών για την προβολή κινηματογραφικής ταινίας (από το βιβλίο του Νίκου Θεοδοσίου «Στα Παλιά τα Σινεμά» εκδ. Finatex A.E. 2000)

οι μαθητές και σπανιότερα οι μαθήτριες έβλεπαν τις ταινίες κρυφά, από τους εξώστες των κινηματογράφων, τις περισσότερες φορές με την κάλυψη των κινηματογραφιστών. Βέβαια υπήρχαν και καθηγητές που έκαναν τα στραβά μάτια, κάτι που εκτιμούσαν ιδιαίτερα οι μαθητές...

Ένα φρούτο που ευδοκίμούσε σε όλα τα δημόσια θεάματα ήταν οι «τζαμπατζήδες», οι άνθρωποι που απεχθάνονται τη λέξη «ταμείο» απανταχού της γης. Αποτελούσαν μία πραγματική πληγή για τους κινηματογράφους (όπως επίσης και οι θεατές που δεν αποχωρούσαν αν δεν έβλεπαν το έργο δύο φορές). Χρησιμοποιούσαν κάθε μέσο και τρόπο για να πετύχουν τον στόχο τους (οι πιτσιρικάδες έμπαιναν ακόμα και από τα... παράθυρα των τουαλετών!). Άλλοι λέγανε ότι γύρευαν κάποιον γνωστό τους, μερικοί ότι δεν είχαν δει όλο το έργο την προηγούμενη μέρα λόγω ανωτέρας βίας και ό,τι άλλο βάλει ο νους του ανθρώπου. Και όπως γίνεται σε όλα τα μικρά μέρη, οι προσωπικές σχέσεις μεταξύ συναλλασσόμενων λειτουργούν... υπέρ του πελάτη. Υπήρχαν βέβαια και οι λαθροθεατές, οι οποίοι απολάμβαναν το έργο του θερινού σινεμά καθισμένοι στο... τοιχάκι του πάρκου της πλατείας ή στο πεζοδρόμιο και στα σκαλοπάτια των γειτονικών καταστημάτων.

Στις ταινίες σεξ (πορνό ή «τσόντες») είχαμε κωμικοτραγικές καταστάσεις. Στα διαλείμματα ορισμένοι «καθώς πρέπει» θεατές της μικρής μας κοινωνίας κρύβονταν στις... γυναικείες τουαλέτες για να αποφύγουν τα αδιάκριτα βλέμματα των υπολοίπων άρα και τα κουτσομπολιά. Θυμάμαι ένα θεατή που διαπίστωσε έντρομος, όταν άναψαν τα φώτα στο διάλειμμα, ότι καθόταν δίπλα στον γιόκα του! Βγαίνοντας κατακόκκινος από την αίθουσα έκανε και έναν καβγά με τον ταμιά, γιατί, λέει, δεν τον ενημέρωσε ότι μέσα βρισκόταν ο κανακάρης του. Για περιστατικά τέτοιου είδους θα μπορούσε να γραφτεί ολόκληρο βιβλίο.

Πριν κλείσω την ενότητα αυτή, η ιστορική αλήθεια επιβάλλει και λίγη αυτοκριτική. Η τακτική των ιδιοκτητών, για να μη χάσουν εισιτήρια, να διαβεβαιώνουν δια του μελιστάλακτου

στόματος του ταμιά τους εχθρούς της ορθοστασίας ότι «υπάρχουν θέσεις» και να στοιβάζουν κυριολεκτικά υπεράριθμους θεατές στις αίθουσες, εξόργιζε τους θεατές, που μετά άκουγαν τον μικροπωλητή να τους ψευτοπαρηγορεί: «Θα αδειάσουν θέσεις, σε λίγο τελειώνει το έργο». Και έτσι, οι ονειροπόλοι και αφελείς θεατές παρακολουθούσαν την ταινία... ακουμπισμένοι, πάντοτε αναπαυτικότατα, στον τοίχο και καταρώμενοι την ατυχία τους (και σίγουρα όχι μόνον αυτήν)!

6. Η ΚΡΙΣΗ

Τα πρώτα σύννεφα της καταιγίδας που θα ξεσπούσε άρχισαν να φαίνονται όταν το 1970 η σερβική τηλεόραση μετέδιδε τους αγώνες του παγκοσμίου πρωταθλήματος ποδοσφαίρου από το Μεξικό. Ελληνική τηλεόραση δεν υπήρχε στην επαρχία και ο κόσμος παρακολουθούσε τους αγώνες στις βιτρίνες των καταστημάτων ηλεκτρικών ειδών (Γραικόπουλου και Δώδου). Αργότερα, το 1971-1972 η ελληνική τηλεόραση εξαπλώθηκε σε όλη την επικράτεια (γιατί στην Αθήνα υπήρχε ήδη από το 1966) και η μπόρα ξέσπασε. Άρχισαν και τα πρώτα ελληνικά σίριαλ και τότε συνέβη αυτό που ακόμα και ο μεγάλος Φίνος δεν πίστευε ότι θα συμβεί ποτέ: ο Έλληνας και η Ελληνίδα κλείστηκαν στο σπίτι. Ο κινηματογράφος ήρθε μέσα στο σπίτι τους. Και αφού, σαν καλοί οικοδεσπότες που ήταν, τον καλωσόρισαν, φόρεσαν τις παντούφλες τους, την άραξαν στον καναπέ και έβλεπαν στην ασπρόμαυρη τότε TV τον «Άγνωστο πόλεμο», τον «Παράξενο ταξιδιώτη», και χειροκροτούσαν (ειδικά οι άντρες) την πορεία του Παναθηναϊκού προς το «Γουέμπλεϊ». Πώς αντέδρασαν οι κινηματογραφιστές της Ηράκλειας στην κεραμίδα που τους έπεσε στο κεφάλι; Στην αρχή πίστεψαν ότι μπόρα είναι και θα περάσει. Τα εισιτήρια όμως μειώνονταν απελπιστικά. Κάτι έπρεπε να γίνει, ώστε να επιστρέψει ο κόσμος στις αίθουσες.

Το πρώτο βήμα για την έξοδο από την κρίση: έπρεπε να αναπροσαρμοσθούν τα προγράμματα προβολής των ταινιών, ώστε να επιστρέψουν στις αίθουσες αυτοί που δεν κλείστηκαν στο σπίτι. Σε ποια κατηγορία των θεατών ανήκαν; Τι είδους ταινίες θα τους κινούσαν το ενδιαφέρον; Ελληνικές πλέον γυριζονταν ελάχιστες. Χρειάζονταν λοιπόν ταινίες που δεν «έπαιζε» η TV. Το γύρισαν λοιπόν στις περιπέτειες και κυρίως σε ένα καινούργιο είδος: το «καράτε». Ήταν η πρώτη αντίδραση στο πρώτο χτύπημα. Τίποτε όμως δεν σταματούσε τον κατήφορο.

Μετά το 1978 οι προβολές γίνονταν μόνο τρεις φορές την εβδομάδα: Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή (μόνο το πρωί). Αργότερα οι κινηματογράφοι άρχισαν να σταματούν τη λει-

τουργία τους και να ξαναρχίζουν εναλλάξ. Νοίκιαζε ο ένας κινηματογραφιστής τον κινηματογράφο του άλλου. Δεν ήταν πλέον καιρός για ανταγωνισμούς. Ο σώζων εαυτόν σωθήτω. Μάταια όλα αυτά...

Το 1980 μας ήρθε η έγχρωμη τηλεόραση. Το δεύτερο μεγάλο χτύπημα. Και τώρα τι; Η λύση (ποια λύση δηλαδή, μπάλωμα ήταν) βρέθηκε: τι δεν έδειχνε η TV; Ταινίες σεξ. Οι κινηματογράφοι το γύρισαν λοιπόν στα πορνό. Πρόβαλλαν πλέον αυτό που αποτελούσε τον απαγορευμένο καρπό για την τηλεόραση. Και μία μεγάλη και «πεινασμένη» μερίδα των φίλων, και όχι μόνο, του σινεμά διψούσε για αυτό το είδος των ταινιών. Κάθε Τετάρτη και Παρασκευή στους κινηματογράφους γινόταν κυριολεκτικά της «τρελής». Σκηνές απείρου κάλλους μέσα και έξω από τις αίθουσες (να μπορούμε μέσα κρυφά και γρήγορα κοιτάζοντας δεξιά και αριστερά μη τυχόν και μας δει κανείς...). Τα είπαμε παραπάνω.

Το τρίτο και τελευταίο χτύπημα ήρθε με την εμφάνιση του VIDEO στην αγορά. Τώρα πλέον λύση δεν υπήρχε και οι αιθουσάρχες σήκωσαν τα χέρια ψηλά. Άλλωστε και οι εναπομείναντες θεατές είχαν πλέον την... «τσόντα» στο σπίτι τους.

Πρώτος το 1978-1979 έκλεισε ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Το καλοκαίρι του 1983 ο Θ. Βέγγος με την ταινία «Από που πάνε για τη χαβούζα» (προφητικός ο τίτλος...) που προβλήθηκε στο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ στο πανηγύρι έδειξε κυριολεκτικά τον... δρόμο. Ήταν το κύκνειο άσμα. Έτσι έκλεισε και ο τελευταίος κινηματογράφος της Ηράκλειας. Μετά από όλα αυτά και χωρίς άλλα σχόλια το «έργο» τελειώνει, τα φώτα της πλατείας ανάβουν και στην οθόνη εμφανίζονται οι λέξεις «THE END» ή ΤΕΛΟΣ, αλλά αφήνεται και η ελπίδα για την αρχή μιας νέας εποχής που ανήκει στα «ΠΡΟΣΕΧΩΣ».

Τι απέγιναν όμως οι αίθουσες μετά τη διακοπή των προβολών; Ο χειμερινός ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ μετατράπηκε σε βιοτεχνία κατασκευής επίπλων κουζίνας, και αργότερα έγινε super market. Η επάνω αίθουσα (ο θερινός) παρέμεινε όπως ήταν, ανεκμετάλλευτος. Οι τελευταίες εκδηλώσεις που έγιναν σ' αυτόν ήταν

κάποιες θεατρικές παραστάσεις του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Σερρών και μια συναυλία του Γιάννη Μαρκόπουλου στο τέλος της δεκαετίας του '80. Το ΡΕΞ, που όπως είδαμε είχε κλείσει νωρίτερα, έγινε κατάστημα ειδών υγιεινής. Το ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ μετατράπηκε σε αναψυκτήριο. Πάντως ως τέτοιο φιλοξένησε εκτός των άλλων εκδηλώσεων, όπως θα δούμε παρακάτω μία μαθητική θεατρική παράσταση και κάποιες συναυλίες χορωδιών.

Θερινό Σινεμά της Δ.Ε.Π.Α.Τ.Η. στον προαύλιο χώρο του Δημοτικού Σχολείου, σήμερα

“Μάθε... μηχανή μου γράμματα” στην Α΄ τάξη του δημοτικού Σχολείου

7. ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΑΣΑΝ... ΚΑΙ ΣΙΓΑ ΣΙΓΑ ΦΤΑΣΑΜΕ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ.

Το φθινόπωρο του 1997 η τότε Δήμαρχος της Ηράκλειας Πηνελόπη Σταματίου-Πόπη ενέκρινε και υλοποίησε την ιδέα του Δ.Σ. της Δημοτικής Βιβλιοθήκης να πραγματοποιούνται προβολές κινηματογραφικών ταινιών στον χώρο της βιβλιοθήκης. Έτσι στο πλαίσιο της Κινηματογραφικής Λέσχης που δημιουργήθηκε άτυπα από λίγους φίλους του σινεμά, και με τα μηχανήματα και τη τεχνική υποστήριξη που πρόσφεραν οι Αθανάσιος Βαλιώκης και Κωνσταντίνος Πούλιος, άρχισαν και πάλι, δειλά δειλά, οι κινηματογραφικές προβολές στην αίθουσα της βιβλιοθήκης στο Πολύκεντρο του Δήμου, πάνω από το ΚΑΠΗ. Η αίθουσα πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις για το στήσιμο ενός κινηματογράφου. Διέθετε τριφασικό ηλεκτρικό ρεύμα, ξεχωριστό χώρο για τα μηχανήματα (η ηρωική Prevost που μεταφέρθηκε από το ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ), πυροσβεστική φωλιά και χώρο για 120 περίπου καθίσματα. Η πρώτη ταινία που προβλήθηκε ήταν μία προσφορά του Δήμου στους μαθητές και τις μαθήτριες του Δημοτικού Σχολείου, του Γυμνασίου και του Λυκείου αλλά και σε όλους τους δημότες: το ντοκιμαντέρ «Μικρόκοσμος», ένα πραγματικό αριστούργημα. Η αρχή έγινε. Οι επόμενες ταινίες προβάλλονταν με χορηγούς διάφορες επιχειρήσεις της αγοράς της Ηράκλειας. Μεταξύ άλλων προβλήθηκαν οι ταινίες «Μαθήματα πιάνου», «Εβίτα», «Ινδοκίνα» κ.ά. Ο επόμενος Δήμαρχος Χρήστος Σαμαράς στήριξε την προσπάθεια και οι προβολές συνεχίστηκαν (ορισμένες φορές σε συνεργασία και με την Κινηματογραφική Λέσχη Σερρών). Έτσι προβλήθηκαν «Η ζωή είναι ωραία» (χορηγός και πάλι ο Δήμος Ηράκλειας), «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» (χορηγός το Σ.Ε.Ο.) κτλ.

Τη σκυτάλη των πολιτιστικών εκδηλώσεων του Δήμου είχε αναλάβει πλέον η Δ.Ε.Π.Α.Τ.Η. Ο τότε Δήμαρχος Χρήστος Σαμαράς πήρε μια σημαντική απόφαση: τη δημιουργία θερινού κινηματογράφου στην αυλή του Δημοτικού Σχολείου αποδεχόμενος μία πρόταση που του έγινε με αφορμή μία ιδέα κατα-

πληκτική (από ένα ρεπορτάζ με φωτογραφίες της «Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας» 22/8/1999) και για ένα χώρο θαυμάσιο. Να απολαμβάνεις την προβολή μίας κινηματογραφικής ταινίας κάτω από το ολόγιομο αυγουσιάτικο φεγγάρι δραπετεύοντας από την ανυπόφορη ζέστη και την πολλές φορές αποπνικτική και βασανιστική ατμόσφαιρα του σπιτιού με την αφύσικη δροσιά του κλιματιστικού, για να «ζήσεις» έστω και για λίγες ώρες σε ένα φυσικό περιβάλλον και να σε τυλίγει η δροσιά και η ευωδιά των πεύκων... Μία πραγματική μέθεξη.

Με τη σύμφωνη γνώμη και άδεια του Διευθυντή του Δημοτικού σχολείου Θωμά Τζιντζή η οθόνη στήθηκε ανάμεσα στα πεύκα και η μηχανή μεταφέρθηκε σε μία αίθουσα του σχολείου (έτσι τελείωσε και η οδύσσεια της κινηματογραφικής μηχανής Prevost). Οι προβολές άρχισαν το καλοκαίρι του 2000. Μηχανικός προβολής ο Πασχάλης Χίτζος. Προβλήθηκαν ταινίες πρώτης προβολής, με πρώτη το «Φοβού τους Έλληνες» με τον Λάκη Λαζόπουλο. Έτσι αναβίωσε ο θερινός κινηματογράφος στην Ηράκλεια.

Το κοινό αγάλιασε και στήριξε την προσπάθεια. Άλλωστε για πολλές νέες και νέους ο θερινός κινηματογράφος ήταν κάτι πρωτόγνωρο, ενώ για τους παλαιότερους μία νοσταλγική επιστροφή σε μία ρομαντική και ίσως πιο ξένοιαστη εποχή. Ο επόμενος Δήμαρχος Αναστάσιος Γεωργιάδης, βλέποντας την ανταπόκριση του κόσμου, έδωσε την έγκριση για κατασκευή μεγαλύτερης οθόνης και την αγορά νέων καθισμάτων. Και έτσι οι προβολές συνεχίζονται με επιτυχία κάθε καλοκαίρι.

Είχαμε όμως και κάποιες «ατυχίες». Μία από αυτές μας λύπησε πραγματικά: το 2004, με τη συμπλήρωση 10 χρόνων από τον θάνατο του Μάνου Χατζιδάκι έγινε μία προσπάθεια να πραγματοποιηθεί, στο πλαίσιο των θερινών προβολών, μία εβδομάδα αφιερωμένη στον μεγάλο και αγαπημένο μας—τέτοιος θα παραμείνει για πάντα στην καρδιά μας—συνθέτη, με προβολές ταινιών στις οποίες τη μουσική είχε γράψει εκείνος. Όμως επειδή τα γραφεία διανομής των ταινιών στη Θεσσαλονίκη είχαν κλείσει, έπρεπε να αναζητήσουμε τις σχετικές ταινίες στην Αθήνα.

Με τη βοήθεια των, ειδικών για την περίπτωση, γνωστών δημοσιογράφων Παναγιώτη Τιμογιαννάκη και Ιάσωνα Τριανταφυλλίδη (τους ευχαριστούμε!) φτάσαμε μέχρι τα στούντιο της Φίνος Φιλμ όπου πληροφορηθήκαμε ότι στην κατοχή της κ. Τζέλας Φίνου (συζύγου του αείμνηστου Φίνου) υπήρχαν μόνο τα αρνητικά ενώ οι ταινίες υπήρχαν μόνο σε ψηφιακή μορφή και έτσι δεν ήταν δυνατή η προβολή τους από κινηματογραφική μηχανή. Με τις άλλες εταιρίες (Καραγιάννης, Δαμασκηνός-Μιχαηλίδης κ.α.) δεν μπορέσαμε να βρούμε άκρη. Έτσι δυστυχώς δεν υλοποιήθηκε η ιδέα εκείνη που θα αποτελούσε τον καλύτερο φόρο τιμής στον Μάνο της ακριβής μας νιότης. Ας ελπίσουμε ότι στο μέλλον ανάλογη προσπάθεια θα καρποφορήσει και το αφιέρωμα θα πραγματοποιηθεί έστω και καθυστερημένα.

8. ΠΟΙΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΔΙΑΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Το 2002 χάρη στην έμπνευση, τη διορατικότητα και κυρίως τις ενέργειες (από το 2001) του τότε Δημάρχου Ηράκλειας Χρήστου Σαμαρά, η Κτηματική Εταιρία Δημοσίου (ΚΕΔ) με απόφαση του υπουργού Πολιτισμού Ευάγγελου Βενιζέλου (11/1/2002) ξεκίνησε τις διαπραγματεύσεις, με τους ιδιοκτήτες του κινηματογράφου ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ για την αγορά και εν συνεχεία την παραχώρηση της αίθουσας στον Δήμο της Ηράκλειας, ώστε μετά την επισκευή και ανακαίνισή της να χρησιμοποιηθεί «για την εξυπηρέτηση αναγκών πολιτιστικής φύσεως». Ήταν ένας από τους λίγους κινηματογράφους που αγόρασε το κράτος. Φανταστείτε ότι έμειναν έξω από το πρόγραμμα μεγάλες πόλεις όπως η Καβάλα, η Πτολεμαΐδα και άλλες. Την προσπάθεια συνέχισε και ο επόμενος Δήμαρχος Αναστάσιος Γεωργιάδης. Τα εμπόδια και οι δυσκολίες ξεπεράστηκαν και στις 3/11/2004 επί θητείας, ως υπουργού Πολιτισμού, του Κώστα Καραμανλή υπογράφηκαν τα συμβόλαια αγοράς του κινηματογράφου ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ από την ΚΕΔ και στη συνέχεια παραδόθηκε στον Δήμο της Ηράκλειας, ο οποίος έχει πλέον την ευθύνη για την αξιοποίησή του ως πολιτιστικού κέντρου, κινηματογράφου, θεάτρου, αίθουσας διαλέξεων και συναυλιών κτλ.

Έτσι τώρα την κατάσταση έχει στα χέρια του ο Δήμος. Όμως «δει δη χρημάτων» έλεγαν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι. Ας ευχηθούμε όλα να πάνε καλά και σύντομα η Ηράκλεια να αποκτήσει μια σύγχρονη αίθουσα. Η ιστορία της αποτελεί την καλύτερη προϋπόθεση και εγγύηση για κάτι τέτοιο. Και κυρίως η αγάπη με την οποία οι Ηρακλειώτες και οι Ηρακλειώτισσες έχουν αγκαλιάσει την επαναλειτουργία του κινηματογράφου στη μικρή μας πόλη, επειδή καταλαβαίνουν ότι το να βλέπει κανείς μια ταινία στο «πανί» και όχι στο «γυαλί» είναι μια εμπειρία μοναδική. Όπως έγραψε κάποιος, «όταν βλέπουμε μία ταινία του κινηματογράφου στην τηλεόραση, είναι σαν να βλέπουμε έναν μεγάλο πίνακα ζωγραφικής σε... γραμματόσημο». Επιπλέον,

μέσα στη σκοτεινή αίθουσα του σινεμά ο θεατής ταυτίζεται με τον ηθοποιό, συμμετέχει κατά κάποιον τρόπο στην ταινία και σε κάποιο βαθμό... «παίζει» και ο ίδιος... Αντίθετα, στην τηλεόραση ο τηλεθεατής παρακολουθώντας μία ταινία, λόγω της διαφορετικής ατμόσφαιρας—φώτα, μικρά παιδιά, φίλοι κτλ.—αφαιρείται. Η μαγεία της έβδομης τέχνης δεν συγκρίνεται και δεν αντικαθίσταται με τίποτα.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

(Θεατρικές και... παραθεατρικές ματιές
πίσω από τις κουϊντες)

1. «ΤΑ ΜΠΟΥΛΟΥΚΙΑ» ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Εκτός από τις προβολές ταινιών, στις αίθουσες των κινηματογράφων παρουσιάζονταν και θεατρικές παραστάσεις. Ας δούμε λοιπόν την εξέλιξη αυτής της μορφής της τέχνης στην ελληνική ύπαιθρο και ειδικότερα στην ωραία μας κωμόπολη.

Η αρχή έγινε με τα θρυλικά «Μπουλούκια». Έτσι ονομάζονταν οι μικρές περιπλανώμενες θεατρικές ομάδες που όργωναν την ελληνική επαρχία και έδιναν θεατρικές παραστάσεις σε καφενεία ή σε πανηγύρια. Τη διαφήμιση έκαναν οι ίδιοι συντελεστές της παράστασης (ηθοποιοί, οργανοπαίκτες κτλ.) περιδιαβαίνοντας τα σοκάκια του χωριού όπου θα «έπαιζαν».

Ο συγγραφέας Γεώργιος Καφταντζής—γέννημα θρέμμα της Ηράκλειας που, εκτός των άλλων βραβείων που του απενεμήθησαν παλαιότερα από τον Δήμο, πρόσφατα με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου δόθηκε το όνομά του σε μία κεντρική οδό της μικρής μας πόλης—στο θαυμάσιο και μοναδικό για την πόλη βιβλίο του «Η ιστορία της Ηράκλειας Νομού Σερρών» (Έκδοση Δήμου Ηράκλειας 1973) αναφέρει επί λέξει (σελ.132-134): «Την Τζουμαγιά επισκέπτονταν τακτικά διάφοροι επαγγελματικοί θίασοι ελληνικοί (απ' την Αθήνα), τουρκικοί (απ' την

Κων/πολη) και εβραϊκοί (απ' τη Θεσ/κη) δίνοντας παραστάσεις στα καφενεία Καλαμαρτζή (ιδιοκτησία δ. Μπεζιάλα) που ονομαζόταν «Ντορέ» και διέθετε σκηνή θεάτρου και στον επάνω δε όροφο λειτουργούσε ξενοδοχείο, Τασίκα, Παπίτσα κ.ά. Συναυλίες και θεατρικά έργα όπως τη 'Γκόλφω', τον 'Αγαπητικό της Βοσκοπούλας' κ.ά. παρουσίασαν τα 'Σχολεία', η 'Μανδολινάτα' Τζουμαγιάς, ο 'Ορφεύς' Σερρών κλπ.». Σύμφωνα με την ίδια πηγή, το 1905 παρουσιάστηκε από τα «Σχολεία» και μία κωμωδία, «Ο Φιάκας» (του Κωνσταντινοπολίτη συγγραφέα Δ. Μισιτζή) στην οποία πρωταγωνίστησαν οι δάσκαλοι Δ. Πασχαλιάς (ως Φιάκας) και Βέλκος (ως γριά)! Υποβολέας στην παράσταση αυτή ήταν ο διευθυντής της σχολής Ν. Παπαπέτρος. Ο Γιώργος Καφταντζής αναφέρει ακόμα ότι στη διάρκεια της τουρκοκρατίας Τούρκοι καραγκοζοπαίχτες έδιναν συχνά παραστάσεις Καραγκιόζη.

Το πρώτο γνωστό καλλιτεχνικό σωματείο της Ηράκλειας (Τζουμαγιάς) ήταν η «Μανδολινάτα» την οποία ίδρυσε ο δάσκαλος Κων/τίνος Σαμαρτζίδης το 1903 και διατηρήθηκε μέχρι το 1906. Το 1908 δημιουργήθηκε το σωματείο «Εθνικός Σύνδεσμος» με πρώτο πρόεδρο τον Δημητρώ Ρώτσκα που διαλύθηκε από τους Νεότουρκους τον ίδιο χρόνο με την κατηγορία ότι ήταν μυστική και ανατρεπτική οργάνωση. Το 1924 ιδρύθηκε ο σύλλογος «Ορφεύς» από τους Γεώργιο Αγκυρόπουλο (πρόεδρο), Αθανάσιο Βαγγέα, Νάκο Αλβανό, Κων/τίνο Βελιγρατλή, Θωμά Τζιντζή κ.ά. Είχε μαντολινάτα με 35 όργανα την οποία διηύθηνε ο δάσκαλος της μουσικής Χρήστος Παπαδημητρίου κ.ά.

"Μουσικός Γυμναστικός Σύλλογος Ορφεύς Ηράκλειας", (φωτο)1932

Έπίσης διατηρούσε τμήμα θεατρικό και αθλητικό. Αυτά αναφέρει ο συγγραφέας Γεώργιος Καφτανζής στο βιβλίο του, το οποίο δεν πρέπει να λείπει από κανένα σπίτι της Ηράκλειας.

Όλα αυτά βέβαια έλαβαν χώρα στην παλαιά Τζουμαγιά. Για τις «Παράγκες» δεν έχει αναφερθεί κάποιο αξιόλογο θεατρικό ή μουσικό γεγονός, εκτός από αρκετές συναυλίες χορωδιών.

Προπολεμικά στη νεόκτιστη πλέον Ηράκλεια έκαναν την εμφάνισή τους στην Ηράκλεια ορισμένοι θίασοι-μπουλούκια με πρώτο τον θίασο της «Μαρίτσας» (μήπως της Μαρίκας Νέζερ;) γύρω στα 1936 στο καφενείο του Κωστήτη.

Μετά τον πόλεμο δόθηκαν αρκετές τέτοιες παραστάσεις από μπουλούκια στο—θρυλικό πλέον για την προσφορά του στα καλλιτεχνικά δρώμενα της Ηράκλειας—καφενείο του Κωστήτη. Ο θίασος έμενε στην Ηράκλεια μία εβδομάδα περίπου (διανυκτέρευε στο ξενοδοχείο που λειτουργούσε πάνω από το καφενείο καθώς και σε ορισμένα σπίτια Ηρακλειωτών) και έδινε τρεις με τέσσερις παραστάσεις επειδή έρχονταν και θεατές από τα γύρω χωριά. Εξάλλου, η χωρητικότητα του καφενείου μειωνόταν αρκετά λόγω της κατασκευής της προσωρινής σκηνής για τις ανάγκες του θεάτρου.

Μετά το 1955 οι θίασοι έδιναν τις παραστάσεις τους στη μικρή σκηνή του ΡΕΞ. Ορισμένοι δε ηθοποιοί διανυκτέρευαν μέσα στον κινηματογράφο (ο Φύριος, ο Χειμωνίδης με μαέστρο του θιάσου τον ακορντεονίστα Κακαρικό κ.ά.) και τους βλέπαμε το πρωί να πίνουν τον καφέ τους στον μπάρμπα-Θεοχάρη. Φτώχεια και των γονέων...

Στις αρχές της δεκαετίας του '50 βλέπουμε θέατρο από μπουλούκια και στο πανηγύρι. Σ' ένα μεγάλο αντίσκηνο, με μία πρόχειρη σκηνή και τους θεατές να κάθονται σε ξύλινους πάγκους. Σε τέτοιο περιβάλλον πρωτογνώρισε η γενιά μου το θέατρο. Βλέπαμε την Γκόλφω με τον Τάσο, γελούσαμε με τον Ζαχαρία και τη Χοντρή, και μέναμε με το στόμα ανοικτό κοιτάζοντας τους ταχυδακτυλουργούς να μας παρουσιάζουν την ασώματο κεφαλή, ή να υπνωτίζουν κοπέλες, καθώς και τα κατορθώματα των ακροβατών. Με εισιτήριο 1-2 δρχ...

Μετά το 1961 πολλοί θίασοι, καλύτερα πλέον οργανωμένοι και με τον κατάλληλο εξοπλισμό (σκηνικά, φωτιστικά, μεγάφωνα κτλ.) επισκέπτονται την Ηράκλεια που διψούσε για καλό θέατρο. Βοήθησε και το γεγονός ότι υπήρχαν πλέον και οι κατάλληλες (σχετικά...) αίθουσες.

Μερικοί ηθοποιοί (π.χ. ο Νίκος Ρίζος) ήταν οι ίδιοι θιασάρχες-επιχειρηματίες και όταν επισκέπτονταν στην επαρχία την ίδια πόλη για δεύτερη ή και τρίτη φορά, απέφευγαν να παίξουν οι ίδιοι, επειδή στην επαρχία αν ένας ηθοποιός εμφανιζόταν μία φορά, όση επιτυχία και αν είχε, στη δεύτερή του επίσκεψη έκανε πολύ λιγότερα εισιτήρια. Ο κόσμος στα μικρά μέρη τις περισσότερες φορές πήγαινε πρώτα να δει τον ηθοποιό και κατά δεύτερο λόγο το έργο στο οποίο έπαιζε.

Το κοινό της Ηράκλειας είχε αποδειχθεί πολύ θεατρόφιλο. Αυτό φαινόταν και από τα εισιτήρια που έκοβαν οι θίασοι που επισκέπτονταν τη μικρή μας πόλη. Πιστεύω ότι σε επίπεδο νομού η Ηράκλεια ήταν η δεύτερη καλύτερη «πιάτσα» μετά την πόλη των Σερρών. Ακολουθούσε η Νιγρίτα και μετά το Σιδηρόκαστρο. Σε αυτό βοηθούσε και το ότι οι αίθουσες των κινηματογράφων ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ και ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ διέθεταν περισσότερες θέσεις και μεγαλύτερη σκηνή, πράγμα που διευκόλυνε το ανέβασμα ενός θεατρικού έργου. Επιπλέον, στον χώρο πίσω από την οθόνη είχαν κατασκευαστεί πρόχειρα καμαρίνια για τις ανάγκες των ηθοποιών. Σε άλλα χωριά του νομού οι θίασοι δεν πήγαιναν επειδή δεν υπήρχαν οι κατάλληλοι χώροι. Να σημειώσουμε εδώ ότι στην Ηράκλεια μεγάλος αριθμός θεατών έκλεινε θέσεις αμέσως μόλις γινόταν γνωστή η επίσκεψη ενός θιάσου. Υπήρχε δηλαδή καλή προώληση εισιτηρίων, πράγμα που επιθυμούν όλοι οι θιασάρχες.

Οι τιμές των εισιτηρίων ξεκίνησαν, για την εικοσαετία '60-'80, από 10 δρχ. και όταν πια έφτασαν τις 100 δρχ. μειώθηκε πάρα πολύ ο αριθμός των θεατών. Εκείνη τη χρονική στιγμή βοήθησε η δωρεάν χορήγηση εισιτηρίων από την Εργατική Εστία στα εργατικά σωματεία.

Η επίσκεψη ενός θιάσου ξεκινούσε με τον «προπομπό» που

ερχόταν συνήθως 15-20 μέρες πριν από την παράσταση. Τις περισσότερες φορές ο προπομπός ήταν ο υπεύθυνος για τα οικονομικά του θιάσου. «Εκλείνε» την ημερομηνία πάντα για δύο παραστάσεις (απόγευμα και βράδυ της ίδιας μέρας) και έκανε τις διαπραγματεύσεις για το ποσοστό που θα έπαιρνε ο κινηματογράφος, το οποίο ήταν 20% επί των ακαθαρίστων εισπράξεων και έφτανε μέχρι και 30% αν η παράσταση δινόταν Κυριακή. Ας σημειωθεί ότι οι θίασοι με «μεγάλα» ονόματα έδιναν τα μικρότερα ποσοστά και έβαζαν όρο τη μη διαφήμιση άλλου θιάσου 15 μέρες πριν αλλά και μετά την ημέρα της δικής τους παράστασης. Αφού κλεινόταν η συμφωνία, ο «προπομπός» παρέδιδε τα εισιτήρια και το διαφημιστικό υλικό, γινόταν η αφισοκόλληση και άρχιζε η προπώληση των εισιτηρίων. Η τελική διαφήμιση γινόταν τη μέρα της παράστασης από τα μεγάφωνα του αυτοκινήτου του θιάσου στην Ηράκλεια και στα περίχωρα. Την προηγούμενη μέρα της παράστασης υποβάλλαμε στο αστυνομικό τμήμα της Ηράκλειας αίτηση του θιάσου για την έκδοση «Αδείας τελέσεως δημοσίων θεαμάτων» και τη διαφήμιση του έργου με μεγάφωνα αυτοκινήτου (δεν θυμάμαι να απορρίφθηκε ποτέ καμία). Οι θίασοι διανυκτέρευαν πλέον σε ξενοδοχεία της πόλης των Σερρών.

Ο αιθουσάρχης έπαιρνε από τον θίασο τρεις προσκλήσεις, τις οποίες διέθετε «τιμής ένεκεν» στις αρχές του τόπου, δηλαδή στον Δήμαρχο, τον Ειρηνοδίκη και τον Αστυνόμο. Αν υπήρχαν περισσότερες ανάγκες, ζητούσε από τον θίασο και συνήθως του έδιναν την ημέρα της παράστασης. Μόνο ένας πρωταγωνιστής ιδιαίτερα δημοφιλής και ταλαντούχος, που τότε γνώριζε μεγάλη επιτυχία με την τηλεοπτική σειρά «ο Ονειροπαρμένος», με προπωλημένα στο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ όλα τα εισιτήρια και για τις δύο παραστάσεις (350+350) αρνήθηκε να μας δώσει τρεις επιπλέον προσκλήσεις. Το ίδιο έκανε στην Καβάλα και στις Σέρρες. Στις Σέρρες μάλιστα ο αιθουσάρχης αγανακτισμένος (και μάλιστα με προπώληση 1500 εισιτηρίων!) τον απείλησε με ματαίωση της παράστασης. Τελικά τις προσκλήσεις μας τις έδωσε κρυφά ο λογιστής του θιάσου.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι παραστάσεις δίνονταν και στους θερινούς κινηματογράφους. Επίσης, δεν πρέπει να παραλείψουμε τις παραστάσεις των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., των Σερρών κυρίως αλλά και της Κοζάνης (με ορχήστρα παρακαλώ) και του Βόλου καθώς και του Κ.Θ.Β.Ε. (τον Αύγουστο του 1999 με το έργο του Ηλία Καπετανάκη «Ο Γενικός Γραμματέας» στο οποίο συμμετείχε και ο συμπολίτης μας και εξαιρετος ηθοποιός Στέργιος Τζαφέρης) κυρίως τα καλοκαίρια, στη φιλόξενη και θαυμάσια αυλή του δημοτικού σχολείου αλλά και στην κεντρική πλατεία της Ηράκλειας, όπου κατά καιρούς έχουν δώσει παραστάσεις και διάφοροι ερασιτεχνικοί θίασοι. Στην αυλή του γυμνασίου θυμάμαι δύο θεατρικές παραστάσεις: το καλοκαίρι του 1973 το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Σερρών (τότε λειτουργούσε ως κλιμάκιο του Κ.Θ.Β.Ε.) ανέβασε το έργο «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» του Σαίξπηρ και το καλοκαίρι του 1977 η μεγάλη τραγωδός Ασπασία Παπαθανασίου με το «Άρμα του Θέσπιδος» μας παρουσίασε μία σπονδυλωτή παράσταση αρχαίας τραγωδίας. Τον Σεπτέμβριο του 2002 με τη φροντίδα της Δ.Ε.Π.Α.Τ.Η. το Κέντρο Έκφρασης «Θεώμα» ανεβάζει στο αμφιθέατρο του Λυκείου τις «Εκκλησιάζουσες» του Αριστοφάνη.

Τους χειμώνες οι επισκέψεις των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. ήταν πιο σπάνιες. Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Σερρών παρουσίασε κάποιες παραγωγές του στο τέλος της δεκαετίας του '80 στην επάνω χειμερινή αίθουσα του κινηματογράφου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ λίγο πριν κλείσει οριστικά. Δύο από αυτές τις παραστάσεις δόθηκαν μάλιστα σε πρωινές ώρες, ειδικά για μαθητές και μαθήτριες. Αξίζει ακόμα να αναφέρουμε μία πρωτοποριακή παράσταση «Bar Theatre» που δόθηκε από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Σερρών στο τέλος της δεκαετίας του '80 στον κινηματογράφο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ που λειτουργούσε ως αναψυκτήριο με το όνομα «Games Hall». Τέτοιες παραστάσεις θα γίνονταν της μόδας στην Αθήνα πολλά χρόνια αργότερα.

Οι τελευταίες παραστάσεις ελεύθερου επαγγελματικού θιάσου στην Ηράκλεια δόθηκαν στο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ από τον θίασο του Νίκου Τσούκα με την κωμωδία «Ο Πρασινοφρουρός» στις 16 Φεβρουαρίου του 1982 και ένα χρόνο αργότερα την αυλαία

έκλεισε επίσημα ο θίασος της Ελένης Ανουσάκη με το έργο «Γλυκιά μου Ναταλί» των Γάλλων συγγραφέων Μπαριγιέ και Γκρεντί. Στον δε ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ, στον επάνω όροφο, η τελευταία παράσταση εμπορικού θιάσου ήταν «Το Οργανέτο» του Γκεόργκ Κάιζερ που παρουσίασε ο Κώστας Πρέκας τον Απρίλιο του 1989.

Αν εξαιρέσουμε λίγα πολύ «μεγάλα» ονόματα, όπως η Αλίκη Βουγιουκλάκη, η Τζένη Καρέζη, η Ρένα Βλαχοπούλου, ο Θανάσης Βέγγος, ο Νίκος Κούρκουλος και ελάχιστοι άλλοι, οι δημοφιλέστεροι/ες ηθοποιοί της εικοσαετίας 1960-1980 εμφανίστηκαν στη σκηνή των κινηματογράφων ΡΕΞ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ και ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ της Ηράκλειας. Με κίνδυνο να παραλείψω κάποιον ή κάποια θα αναφέρω όσα ονόματα ηθοποιών μου έρχονται τώρα (μετά από τόσα χρόνια...) στο μυαλό, καλλιτέχνες που μας τίμησαν με την παρουσία τους και που με τη σειρά μας τους τιμήσαμε και εμείς. Τα έργα που παρουσίαζαν ήταν δραματικά (π.χ. «Το ημερολόγιο της Άννας Φράνκ», «Του φτωχού το αρνί»), αστυνομικά, κοινωνικά αλλά κυρίως ήταν κωμωδίες και επιθεωρήσεις. Παραθέτω λοιπόν τα ονόματα πολλών και αγαπημένων σας ηθοποιών έτσι σκόρπια και χωρίς καμία αξιολόγηση ή προτεραιότητα... Νίκος Ρίζος, Μίμης Φωτόπουλος, Ντίνος Ηλιόπουλος, Νίκος Σταυρίδης, Βασίλης Αυλωνίτης, Γιάννης Γκιωνάκης, Γεωργία Βασιλειάδου, όλη η παρέα του τηλεοπτικού «Λούνα πάρκ» (Άννα Παϊτατζη, Σωτήρης Τζεβελέκος, Νίκος Δαδινόπουλος, Μαίρη Ευαγγέλου, δίχως όμως τον Διονύση Παπαγιαννόπουλο που μας επισκέφτηκε με άλλο θίασο!) Φραγκίσκος Μανέλλης, Κώστας Βουτσάς, Μάρθα Καραγιάννη, Κώστας Πρέκας, ο θίασος Νίκου Γαλανού-Χρήστου Νομικού-Ρένας Βενιέρη (με λογιστή τον σύζυγο της δημοσιογράφο και νυν ευρωβουλευτή Μανώλη Μαυρομμάτη), ο θίασος Καίτης Παπανίκα-Θόδωρου Κατσαδράμη, ο θίασος Σπύρου Καλογήρου-Ευαγγελίας Σαμιωτάκη, Πέτρος Φυσσούν, Άννα Ιασονίδου, Γιώργος Φούντας, Κώστας Χατζηχρήστος, Ζωή Λάσκαρη, Βαγγέλης Βουλγαρίδης, ο Τόλης Βοσκόπουλος με την τότε σύζυγό του Στέλλα Στρατηγού, ο Θάνος Μυλωνάς με την Κατερίνα Βασιλάκου, Αντιγόνη Βαλάκου, Φαίδων Γεωργίσης, Μαίρη Χρονοπούλου, Νίκος Ξανθό-

πουλος, Νίκος Τσούκας, Σμαρούλα Γιούλη, Μαίρη Νικολαΐδου, Πολύβιος, Ζαννίνο, Γιάννης Μαλούχος, ο Θάνος Λεβαδίτης με τη Μέμα Σταθοπούλου, Γιώργος Πάντζας, Στέφανος Στρατηγός, Ελένη Ανουσάκη, Βέρα Κρούσκα, Νικήτας Πλατής, Νόρα Βαλσάμη και σίγουρα θα υπάρχουν και άλλοι που μου διαφεύγουν.

Υπόδειγμα 10

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΕΡΡΩΝ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Πρωτ. 651
Αριθ. 95

Ναυ. 4/10/1919
Συνολικά _____
Όσοι _____

Α Δ Ε Ι Α

Διὰ τὴν ἀνάγκην νῦν Κινηματογράφου "Κεντρικόν"
προσθήκην _____
διεργεσθαι ἐπισκευῶν _____
ὡπὸ εὐν. κ. Γεώργιος Πούλιος κ. Σία.

ΕΧΟΝΤΕΣ ΥΠ' ΟΨΕΙ

- Τὴν ἀπὸ 28-4-19 στήσαν τὸν Γεώργιος Πούλιος κ. Σία ἐπεὶ χορηγήσας οἰκοδομικὰς ἀδείας πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὡς ἄνω ἐργασιῶν ὡς καὶ τὰ σχετικὰ ὑποβληθέντα σχέδια κ.λ.π. στοιχία.
- 2) Τὴν ὑπὸ τοῦ Τεχν. ὑπαλλήλου τῆς καθ' ἡμᾶς Ὑπηρεσίας Οὐραίου Θεοδοίου γενομένην αὐτοσφύγι ἐπι τοῦ ὡς ἄνω ἀκινήτου βάσει τῶν ὑποβληθέντων αὐτῷ ὁρίων, εἰς ὧν προκύπτει ὅτι τὸ οὐκ ἐπέδον κἄτοι ἐπὶ οὐλοδομησίμῳ χώρῳ, ἔχει τὸ κατὰ νόμον ἀπαιτούμενον ἔμβασιν, πρόσσωπον καὶ βάθος καὶ δὲν χρήζει τακτοποιήσεως οὐδ' αὐτὸ οὐδὲ τὰ ὄμορα αὐτῷ.
- 3) Τὸ διὰ τοῦ ἀπὸ _____ Διατάγματος ἐγκριμένον σχέδιον ρυμοτομίας ἐν τῇ θέσει ταύτῃ.
- 4) Τὴν ὑπὸ τῶν μηχανικῶν κ. κ. _____ ὑποβληθείσας ἐγγράφους ἀποχρῆ.
- 5) Τὴν ἀπὸ _____ θήλωσιν _____
- 6) τὴν ἀπὸ 25/9/45 β. Ἰωάννην Σμαρούλα
ἀνεκρινέναι καὶ Θερσίον Κινηματογράφου.

ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝ

- εἰς τὸν αἰτήσαντα ὅπως προβῆ εἰς τὰς ὡς ἄνω οὐλοδομικὰς ἐργασίας ὡς καὶ τὰς κἄτωι ὁμοίαι:
- 1) Αἱ ἐργασίαι εἰς ἐκτέλεσίν αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐπιβλέψιν τοῦ ὑποβληθέντος καὶ ἀναλαβέντος; καὶ ἐπιβλέψιν τοῦ
Γεωργίου Μυχιμῶς κ. Κων/νου Στρατῆρος
- 2) Ὁ βιοκτίτης, ὁ κατασκευαστὴς καὶ ὁ ἐπιβλέπων ἀρμόδιος:
- α) νὰ τηρήσων ἀπὸ τῶν περὶ σχεσίῶν τῶν πόλεων κ.λ.π. τοῦ Κράτους πλεονεκτήματα καὶ οὐλοδομικὰς διατάξεις καὶ τὰς τοῦ ἀπὸ 101101919 Β. Διατάγματος ἐπεὶ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλῆς ἐργασιῶν κ.λ.π. ὡς ἐπιτροπήθησαν.
- β) νὰ ἐπαρμόσων ἐπακριβῶς τὰ σχέδια κ.λ.π. στοιχία τοῦ Γεωργίου Μυχιμῶς κ. Κων/νου Στρατῆρος τὰ παρ' ἡμῶν πρὸς τοὺς ἐπιβληθέντας ὁρίων καὶ γ) νὰ τηρήσων τὰς οὐλοδομικὰς γραμμὰς κ.λ.π. ὡς καὶ τὰ ὁρίζονται εἰς τὰ ὁρίων τῆς; πρὸς τὴν ἀνεκρινέναι καὶ ἠ καὶ σαφῆρμα, ὡς καὶ τὸ ὑφ' ἡμῶν τὸ ὁρίων παρ' ἡμῶν ἢ ἄλλως παρὰ τοῦ Δήμου ἢ τῆς Κοινότητος.
- 3) Ἐργασίαι ὠπλιόμενον σκυροδέματος; (μπετόν ἀρμί) _____ ὑπὸ τὴν ἐπιβλέψιν τοῦ κ. Κων/νου Στρατῆρος ἐπιτρέπονται.
- 4) Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνεκρινέναι ἢ οὐλοδομησίμων ὁλῶν κατάληψιν τοῦ πεδίου ἢ τῆς δόσο εἰς πλάτος μεγαλύτερον τοῦ ὡς τῆς ἀρμόσιας Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς καθορισθέντος, καὶ ἐπὶ χρονικῆ διαστάσει μεγαλύτερον τῶν _____ ἀπὸ σήμερον.

Ἡ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΔΕΙΑ ΙΣΧΥΕΙ ΕΠΙ ΕΞΑΜΗΝΟΝ
καὶ μόνον ἐφ' ὅσον ἀναθεωρηθῇ ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφερομένου

α) κατὰ τὴν ἐκαστὴν τῆς θεμελιώσεως, β) ὅταν τὰ θεμέλια φθάσων εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἰσοφύτου, γ) ὅταν ἡ οὐλοδομησίμων ἔκτισται εἰς τὸ ὕψος ἐκαστοῦ ὁρίου.

Πᾶσα παραβίασις οὐλοδομικῶν τῶν ὁρίων τῆς παρούσης ἀπὸ τῆς ἀνεκρινέναι τὴν κατάσχεσιν τῆς ἀδείας τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν ὀλοκληρῶν τοῦ ἐργῶν, τὴν ποινικὴν δίωξιν τοῦ βιοκτίτου, τοῦ κατασκευαστοῦ καὶ τοῦ ἐπιβλέποντος, καὶ τὴν κτεπέφωσιν τῆς ἀνεκρινέναι κατασκευῆς.

Ἐν Σέρραις τῆς 27-4-1919

Επίσκεψη του Φραγκίσκου Μανέλλη στην Ηράκλεια (εδώ με τον Αχιλλέα Βαγγέα) 1963

2. ΟΤΑΝ ΣΒΗΝΟΥΝ ΤΑ ΦΩΤΑ ΤΗΣ ΡΑΜΠΑΣ

—Βρισκόμαστε στο 1963: ο Μέγας Αλέξανδρος αγωνίζεται στο πρωτάθλημα της Β΄ Εθνικής κατηγορίας («μου ξανάρχονται ένα ένα, χρόνια δοξασμένα...»). Μία Κυριακή που στο γήπεδο της Ηράκλειας διεξαγόταν ποδοσφαιρικός αγώνας, συνέπεσε να δίνει παράσταση στον κινηματογράφο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ο θίασος του Φραγκίσκου Μανέλλη. Για να διαφημίσει την παράστασή του, ο δημοφιλής εκείνη την εποχή ηθοποιός εμφανίστηκε στο γήπεδο κάνοντας μάλιστα τον γύρο του αγωνιστικού χώρου. Στη

συνέχεια προσκάλεσε δημοσίως όλη την ποδοσφαιρική ομάδα του «Μέγα» στη βραδινή παράσταση. Κράτησε για τον λόγο αυτό δεκαπέντε θέσεις σε καλή σειρά.

—Ο θίασος με όλους σχεδόν τους πρωταγωνιστές της τηλεοπτικής σειράς «Λούνα Παρκ» εμφανίζεται στο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ στο τέλος της δεκαετίας του '70. Δυστυχώς για τους Ηρακλειώτες δεν έπαιζε στην παράσταση εκείνη ο θρυλικός μπάρμπα-Γιώργης Διονύσης Παπαγιανόπουλος, ο οποίος ωστόσο, όπως αναφέρθηκε, ήρθε στην Ηράκλεια με άλλο θίασο. Στον θίασο όμως ήταν η «κυρία Ουρανία» Άννα Παϊτατζή, ο Νίκος Δαδινόπουλος, η Μαίρη Ευαγγέλου, ο Σωτήρης Τζεβελέκος και άλλοι. Παρών ήταν και ο Ν. Ρίζος ως θιασάρχης όμως και όχι ως ηθοποιός. Η αίθουσα ήταν ασφυκτικά γεμάτη (βάλαμε καθίσματα και στους διαδρόμους!). Μετά την παράσταση ο κόσμος παραληρούσε: οι θεατές αγκάλιαζαν τους ηθοποιούς ζητώντας τους αυτόγραφα και οι γυναίκες φώναζαν στον Νίκο Δαδινόπουλο «Να το πάρεις το κορίτσι» δείχνοντας τη συγκινημένη Μαίρη Ευαγγέλου για να υπάρξει έτσι χάπυ έντ στο σίριαλ. Δεν γνωρίζω αν πέρασε από την Ηράκλεια άλλος θίασος που να είχε τέτοια εισπρακτική και καλλιτεχνική επιτυχία (ίσως του Νίκου Ξανθόπουλου) και σε αυτό, πρέπει να ομολογήσω, βοήθησε η τηλεόραση.

—Δεν μπορεί να φύγει από τη μυαλό μου η εικόνα του αξιοπρεπέστατου Μίμη Φωτόπουλου με την απογοήτευση ζωγραφισμένη στο πρόσωπο του όταν στην τρίτη επίσκεψη του στην Ηράκλεια έπαιξε μπροστά σε άδεια καθίσματα... με 35 θεατές μόνο, αντίθετα με τις άλλες φορές που γέμιζε τις αίθουσες. Ήταν κάτι που γέμισε με θλίψη όλους μας. Η αξιοπρέπεια και η ευγένεια του Μίμη Φωτόπουλου ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με έναν άλλον «πρωταγωνιστή», κάποιον κύριο Λευτεριώτη που με θράσος χιλίων πιθήκων αξίωσε από τον αιθουσάρχη του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ—χωρίς συμβατική υποχρέωση—να μην προβάλει προγραμματισμένη ταινία στον επάνω όροφο του κινηματογράφου, ώστε να πάει ο κόσμος να παρακολουθήσει την παράσταση του θιάσου του... Φυσικά δεν του έγινε το χατίρι και έπαιξε μπροστά σε τριάντα περίπου θεατές. Σε ανάλο-

γη περίπτωση ο Φαίδων Γεωργίσης παριστάνοντας τη μεγάλη φίρμα—είχε τότε παίξει σε δυο-τρεις ταινίες του μεγάλου Φίνου—δεν καταδέχτηκε να χαιρετήσει τους θαυμαστές και τις θαυμάστριές του και να υπογράψει αυτόγραφα και μπήκε τρέχοντας στην αίθουσα. Τελικά με την προτροπή του αγωνιούντα για την επιτυχία της παράστασης προπομπού Βιτσέντζου—ο οποίος ήξερε τι σήμαινε στην επαρχία η προσωπική επαφή του ηθοποιού με το κοινό—καταδέχτηκε να ξαναβγεί και να χαιρετήσει τον κόσμο... Και μόνο αυτή η συμπεριφορά των εν λόγω «ηθοποιών» καθιστά ιεροσυλία τη σύγκριση του μεγέθους των τριών ονομάτων. Ωστόσο, βλέποντας το ήθος του παλαιού και το θράσος των νεωτέρων βγάζει ο καθένας τα συμπεράσματα του...

—Χαρακτηριστικό της παράστασης του θιάσου του Κώστα Πρέκα το 1975 με το έργο «Ποιος είναι Ποιος», ένα αστυνομικό θρίλερ του Dival με καλή πλοκή και απρόοπτο τέλος: ο ρόλος που έπαιζε τον υποχρέωνε να εμφανίζεται στη σκηνή σ' όλη τη διάρκεια του έργου, έχοντας τυλιγμένο ολόκληρο το πρόσωπό του με έναν επίδεσμο, τον οποίο έβγαζε, πάντα σύμφωνα με την υπόθεση του έργου, πέντε λεπτά πριν από το φινάλε. Αυτό ήταν σκέτη απογοήτευση για τους θεατές, που είχαν γεμίσει την αίθουσα πληρώνοντας εισιτήριο για να απολαύσουν τον Πρέκα και τον είδαν... πέντε λεπτά της ώρας και μάλιστα στο τέλος του έργου! Ωστόσο η παράσταση ήταν καλή και άρεσε στον κόσμο.

—Θυμάμαι ακόμα τον χιονοπόλεμο που παίξαμε με όλο τον θιάσο της Ζωής Λάσκαρη όταν, μετά τη βραδινή παράσταση, όλοι μας, θεατές και ηθοποιοί, αντικρίσαμε την Ηράκλεια ντυμένη στα άσπρα. Και όμως πριν από την παράσταση ο καιρός δεν έδειχνε ότι θα γινόταν κάτι τέτοιο. Ο θιάσος στον οποίο συμμετείχαν και ο Χρήστος Νομικός, ο Γιάννης Μαλούχος κ.α., ανέβασε το έργο του Robert Smith « Πώς να κερδίσετε τον άνδρα σας» («Φροντιστήριο γυναικών») που είχε πολύ μεγάλη επιτυχία, η αίθουσα ήταν γεμάτη και στις δύο παραστάσεις. Ήταν 23 Νοεμβρίου του 1975, ημέρα Κυριακή. Έχω υποχρέωση να

αναφερθώ στην ευγένεια, την απλότητα, το ήθος και τη γλυκύτητα της Ζωής Λάσκαρη που με πραγματικό ενδιαφέρον ζητούσε να μάθει τα πάντα για την Ηράκλεια: τον πληθυσμό της, την αγορά της, τις ασχολίες των κατοίκων κτλ. Και όλα αυτά σε αντίθεση με μερικούς άλλους συναδέλφους της που μόλις τελείωνε η παράσταση έφευγαν σαν κυνηγημένοι, ακόμα και όταν είχαν επιτυχία, χωρίς μία καληνύχτα ή έστω ένα ευχαριστώ.

—Δεν πέρασε απαρατήρητη η απογοήτευση των θαυμαστών του Γιώργου Φούντα από τη δεύτερη εμφάνισή του (στην πρώτη είχε ανεβάσει το έργο «Του φτωχού το αρνί» του Στέφαν Τσβάιχ) στη μικρή μας πόλη, όταν παρουσίασε ένα έργο στο οποίο έπαιζε μόνος του με μοναδικό σκηνικό έναν ζωγραφισμένο μουσαμά και έναν προβολέα διαφανειών. Το έργο ήταν μία δικαστική πλάνη και δεν «δούλεψε» καθόλου, αν και ως παράσταση ήταν ενδιαφέρουσα. Πολλές φορές ο κόσμος στην επαρχία πιστεύει, και συχνά όχι άδικα, ότι πάνε να τον κοροϊδέψουν και τιμωρεί (η παράσταση του Γ. Φούντα δεν ήταν «αρπαχτή»).

—Στο σημείο αυτό θα σας περιγράψω μία ζωντανή και όχι θεατρική σκηνή που έζησα (και μαζί με μένα και πολύς κόσμος) και συνέβη το απόγευμα της ημέρας που έδινε τις παραστάσεις του στον κινηματογράφο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ο θίασος του Νίκου Ξανθόπουλου. Είναι περιττό να σας αναφέρω ότι είχε τεράστια επιτυχία: τα εισιτήρια από μέρες είχαν γίνει ανάρπαστα, οι επιχειρηματίες βάλανε καθίσματα και στους διαδρόμους! Ίσως να κατέχει και το ρεκόρ εισιτηρίων στην Ηράκλεια μαζί με τον θίασο του «Λούνα Παρκ». Το «παιδί του λαού» περιδιαβαίνει τους δρόμους της αγοράς της Ηράκλειας με πολλούς θαυμαστές γύρω του και σταματάει ξαφνικά στην ταβέρνα του Βογιατζή, αγοράζει ένα σάντουιτς και το προσφέρει σε ένα φτωχό αγοράκι που τον ακολουθούσε... Ήταν μία ενέργεια που—άσχετα αν έγινε αυθόρμητα ή περιείχε κάποια σκοπιμότητα—σχολιάστηκε αρνητικά στη μικρή μας κοινωνία. Η παράσταση, παρά την τεράστια εισπρακτική επιτυχία που είχε, τελικά δεν άρεσε στον κόσμο και αυτό είχε αντίκτυπο στις επόμενες (ευτυχώς λίγες πλέον) ταινίες που γύρισε ο δημοφιλής ηθοποιός.

—Τον Φεβρουάριο του 1975 ήταν ενδεικτική του πολιτικού κλίματος της εποχής η σατιρική επιθεώρηση που παρουσίασε ο θίασος Καίτης Παπανίκα, Θόδωρου Κατσαδράμη, Σπύρου Καλογήρου, Ευαγγελίας Σαμιωτάκη με θέμα την επιστροφή της Δημοκρατίας στη χώρα μας.

—Υπήρξαν και άτυχες περιπτώσεις όπως η ματαίωση της παράστασης του θιάσου της Άννας Ιασονίδου λόγω τροχαίου ατυχήματος του αδελφού της μπροστά στο εργοστάσιο της EBZ, ήταν μάλιστα και Πρωτομαγιά.

Είμαι βέβαιος ότι και άλλοι συνάδελφοι θα θυμούνται ανάλογα περιστατικά. Θα ήθελα να κλείσω τις λίγες αυτές αναφορές με μια προσωπική διαπίστωση. Τελικά όλους αυτούς τους ανθρώπους τους γνωρίζεις πραγματικά όταν σβήσουν τα «φώτα της ράμπας». Μόνο τότε, αφού κατέβουν από τη σκηνή, καταλαβαίνεις το ήθος και τον χαρακτήρα τους, βλέπεις ποιοι πραγματικά είναι, τότε και μόνο τότε γνωρίζεις τον Άνθρωπο.

3. ΕΠΑΙΖΑΝ ΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΩΤΕΣ ΚΙ ΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΩΤΙΣΣΕΣ ΘΕΑΤΡΟ; ΚΑΙ ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΗΜΕΡΑ;

Ας δούμε τώρα σε ποιο βαθμό υπήρξε θεατρική δραστηριότητα των ιδίων των Ηρακλειωτών. Όπως είδαμε παραπάνω, υπήρξαν τέτοιες προσπάθειες προπολεμικά έστω και σε περιορισμένο βαθμό. Μετά τον πόλεμο όμως, αν εξαιρέσουμε τις μαθητικές παραστάσεις στις οποίες θα αναφερθούμε παρακάτω, δεν υπήρξε, πλην ελαχίστων περιπτώσεων καμία σοβαρή προσπάθεια για ανέβασμα θεατρικού έργου από Ηρακλειώτες και Ηρακλειώτισσες. Πριν από λίγα χρόνια, και για κάποια χρονική περίοδο δημιουργήθηκε και λειτούργησε μία θεατρική ομάδα, με υπεύθυνο τον δάσκαλο Νίκο Τσιώτσο. Η προσπάθεια όμως αυτή, μετά από δύο περίπου χρόνια σκληρής δουλειάς για άγνωστους λόγους σταμάτησε. Κρίμα...

Έτσι αναγκαστικά θα αναφερθούμε σε ορισμένες μόνο «σχολικές θεατρικές προσπάθειες» μαθητών και μαθητριών του παρελθόντος, προσπάθειες που ήταν αρκετές και μερικές μάλιστα πολύ αξιόλογες, πάντοτε δε με την καθοδήγηση των δασκάλων τους.

Το ανέβασμα των σχολικών παραστάσεων γινόταν έως τη δεκαετία '60 στη μεγάλη αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου (στον όροφο που στεγαζόταν το Γυμνάσιο δεν υπήρχε ανάλογος χώρος). Εκεί λοιπόν το κοινό, οι γονείς των μαθητών και μαθητριών του Δημοτικού και του Γυμνασίου και όχι μόνο, παρακολουθούσαν θεατρικές παραστάσεις στις εθνικές επετείους (25 Μαρτίου και 28 Οκτωβρίου), τα Χριστούγεννα αλλά και κάποιες Κυριακές. Αργότερα, μετά το 1960, οι μαθητές και οι μαθήτριες του γυμνασίου άρχισαν να ανεβάζουν, πάντα με τη βοήθεια των καθηγητών και των καθηγητριών τους, πιο άρτιες πλέον παραστάσεις και με ποιο διευρυμένο ρεπερτόριο που τις παρακολουθούσε περισσότερος κόσμος και τα έσοδα των εισπράξεών τους προορίζονταν για τη σχολική εκδρομή στο τέλος της χρονιάς. Εκείνα τα χρόνια οι μαθητές αντί για ημερο-

Χριστουγεννιάτικη θεατρική παράσταση Δημοτικού Σχολείου, 1956

λόγια πρόσφεραν στο κόσμο πολιτισμό. Ας θυμηθούμε μερικές παραστάσεις του Δημοτικού και του Γυμνασίου, το έτος, τους συντελεστές και τους χώρους όπου παρουσιάστηκαν. Ορισμένοι από τους Ηρακλειώτες και τις Ηρακλειώτισσες διαβάζοντας τους τίτλους των έργων ίσως θυμηθούν με συγκίνηση και νοσταλγία τα «κατορθώματα» των παιδικών και νεανικών τους χρόνων! Βασισμένος λοιπόν στις διηγήσεις παλαιότερων και με τη βοήθεια φίλων και συμμαθητών, σας θυμίζω μερικές.

—1946: «Η Γκόλφω». Την παράσταση επιμελήθηκαν οι ίδιοι οι μαθητές. Ανάμεσα τους οι Παναγιώτης Γούσιος, Ευαγγελία Γούσιου και άλλοι. Και μιλάμε για δύσκολα χρόνια τότε που δεν υπήρχαν καν δάσκαλοι στο σχολείο... και το έργο τους είχαν «αναλάβει» κατά κανόνα οι μεγαλύτερες μαθήτριες που ήξεραν λίγα γράμματα με την «κυρα-Αλεξάνδρα» Ράμναλη να έχει το... γενικό πρόσταγμα στα πολιτιστικά...

—1952: «Η Γκόλφω». Πρόκειται για μία παράσταση επαγγελματικού θιάσου που ανέβηκε στο καφενείο του Κωστήτση. Στην παράσταση εκείνη συμμετείχε εκτάκτως ο απaráμιλλος Δημήτριος Παπαναστασίου (Τάκης Δερβίσης) στον ρόλο του Τάσου με κοντό παντελονάκι με ένα μαχαίρι στο χέρι να απειλεί «βρε παλιάνθρωπε γιατί πειράζεις την μητέρα μου...» ...ατάκα που θυμάται ο ίδιος ακόμα σήμερα.

—1953: «Η Χιονάτη και οι επτά Νάνοι». Τη σκηνοθεσία ανέλα-

βαν οι δασκάλες Ελένη Σάνδρου και Αικατερίνη Παπανικολάου.

—1957: «Το φόρεμα της Κυρίας» σε σκηνοθεσία του δασκάλου Ιωάννη Τσίτουρα, παρόντος του ιδίου του συγγραφέα, του οποίου το όνομα δυστυχώς μας διαφεύγει...

—1958: «Οι τέσσερις εποχές». Το έργο σκηνοθέτησαν ο δάσκαλος Γεώργιος Γουρνέλης και η δασκάλα Αικατερίνη Δαμπάλη.

Το Γυμνάσιο, όπως είπαμε παραπάνω, δεν διέθετε κατάλληλη αίθουσα και ανέβαζε έργα σε διάφορους χώρους. Ας φρεσκάρουμε λίγο τη θεατρική μας μνήμη:

—Μία Κυριακή του 1960 στη ΛΕΣΧΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ οι τελειόφοιτοι του Γυμνασίου ανεβάζουν με πολύ μεγάλη επιτυχία την κωμωδία του Δημήτρη Ψαθά «Ζητείται ψεύτης». Το έργο που σκηνοθέτησε ο φιλόλογος Αθανάσιος Τσιμπουράκης παρουσιάστηκε στη συνέχεια με την ίδια επιτυχία και στα γύρω χωριά (ο καιρός της εκδρομής πλησίαζε και δεν είχε ανακαλυφθεί το κόλπο των ημερολογίων).

—Επίσης το απόγευμα μιας Κυριακής του 1963 στο ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ οι μαθητές της Ε΄ και της ΣΤ΄ Γυμνασίου κατασκευάζουν μόνοι τους σκηνή και υπό την καθοδήγηση της φιλόλογου Ελεονώρας Ανδρεάδου ανεβάζουν με μεγάλη επιτυχία το θεατρικό έργο του Γρηγορίου Ξενόπουλου «Το μυστικό της Κοντέσας Βαλέραινας».

—Το απόγευμα της Κυριακής 17/5/1964 οι τελειόφοιτοι του Γυμνασίου στο ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ στήνουν πάλι μόνοι τους τη σκηνή και με την καθοδήγηση της φιλόλογου Αικατερίνης Τομπαΐδου ανεβάζουν, με εξίσου μεγάλη επιτυχία, το θεατρικό έργο του Αλεσάντρο Κασόνα «Τα δέντρα πεθαίνουν όρθια» και για το φινάλε μια μονόπρακτη κωμωδία. Το πρωί της ίδιας μέρας οι μαθητές διαφόρων τάξεων του γυμνασίου παρουσίασαν έκθεση ζωγραφικής και χειροτεχνίας με έργα τους στο πεζοδρόμιο του αυλόγυρου του σχολείου. Ακολούθησε λαχειοφόρος αγορά.

—Το 1967 και πάλι οι μαθητές του Γυμνασίου, μιμούμενοι τους παλαιότερους, ανεβάζουν για μία ακόμα φορά, στη σκηνή πλέ-

ον του κινηματογράφου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, το θεατρικό έργο του Γρ. Ξενόπουλου «Το μυστικό της Κοντέσας Βαλέραινας» με την καθοδήγηση της φιλόλογου Ελευθερίας Πατίκα.

Σε όλες τις μαθητικές θεατρικές παραστάσεις εκείνης της

“Τα δένδρα πεθαίνουν όρθια” στο Τουριστικό Περίπτερο Ηράκλειας (διακρίνονται οι συντελεστές τις παράστασης μαθητές, μαθήτριες, καθηγήτριες, καθηγητές και η γυμνασάρχης κ. Μαγκλαβέρου - Βλάχβη. Στο κέντρο με την ομπρέλα ο θρυλικός Μπαρμπα-Νάσιος), 1964

αλησμόνητης για τη γενιά μου εποχής, σκηνογράφος ήταν ο αξέχαστος επιστάτης του γυμνασίου και ζωγράφος Αθανάσιος Βαγγέας (ο θρυλικός μπάρμπα-Νάσιος), ο οποίος μάλιστα, για να είναι άρτιες οι παραστάσεις, όταν γίνονταν σε άλλους χώρους, χρησιμοποιούσε την αυλαία της σκηνής του Δημοτικού Σχολείου.

Με το κλείσιμο των κινηματογραφικών αιθουσών η θεατρική δραστηριότητα και οι μαθητικές θεατρικές παραστάσεις συνεχίστηκαν στα αμφιθέατρα των σχολείων και σε άλλες αίθουσες (π.χ στην αίθουσα του ΤΟΕΒ).

—Το 1985 οι μαθητές του Γυμνασίου της Ηράκλειας ανεβάζουν με επιτυχία στο αμφιθέατρο του σχολείου τους το θεατρικό έργο του Α. Δελώνη «Ας παίξουμε τους μεγάλους» με την καθοδήγηση της φιλόλογου Φωτεινής Λαζαρίδου και του μαθηματικού Παύλου Τσακιρίδη.

—Το πάντα θεατρόφιλο κοινό της Ηράκλειας παρακολούθησε και μία μαθητική παράσταση στο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ που λειτουργούσε ήδη από καιρό σαν αναψυκτήριο. Εκεί παρουσιάστηκε στις 2 Απριλίου 1989 με μεγάλη επιτυχία, από μία ομάδα μαθητών και μαθητριών του Γυμνασίου, και με τη συνεργασία του Πολιτιστικού Συλλόγου «Ελπίδα», το θεατρικό έργο του Μολιέρου «Ο κατά φαντασίαν ασθενής» σε σκηνοθεσία του δασκάλου Νίκου Τσιώτσου.

—Την άνοιξη του 1992 μία ομάδα μαθητών/μαθητριών της Β΄ Λυκείου, με την καθοδήγηση των καθηγητριών Νατάσας Ερυφιάδου, Βίκυς Μαγδανοζίδου, Ιουλίας Παπαγγελή και Αγγέλας Σταυρίδου, παρουσιάζει με πολύ κέφι και ζωντάνια την ευρηματική μουσικοθεατρική παράσταση «Ζήτω το Ελληνικό Τραγούδι». Τα θεατρικά κείμενα έγραψαν οι μαθητές, οι οποίοι ανέλαβαν και την επιλογή των τραγουδιών που παίζονταν ζωντανά από μαθητική ορχήστρα. Η παράσταση αποτελούσε μία αναδρομή στο ελληνικό τραγούδι από τα χρόνια του '50 μέχρι τις μέρες μας, η οποία συνοδευόταν από σάτιρα των ειδήσεων της τηλεόρασης και άλλων καταστάσεων. Είχε τόσο μεγάλη επιτυχία που παίχτηκε τρεις φορές: μία φορά στο Γυμνάσιο για το

μαθητικό κοινό, μία στο αμφιθέατρο του νέου Λυκείου (στις 9 Μαΐου 1992), που τότε ακόμα χτιζόταν, και μια τρίτη φορά (στις 24 Μαΐου 1992) στο κατάμεστο κινηματοθέατρο ΑΣΤΕΡΙΑ των Σερρών, μετά από πρόσκληση του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Σερρών. Ήταν μία παράσταση που θα ζήλευαν πολλοί επαγγελματικοί θίασοι και που μάγεψε τους θεατές, οι οποίοι στο τέλος χειροκρότησαν όρθιοι τους μαθητές, τις μαθήτριες και τις καθηγήτριες τους...

—Στις 15/5/1998 το γυμνάσιο της Ηράκλειας μας αιφνιδιάζει ευχάριστα όλους μας. Οι μαθητές και οι μαθήτριες με την καθοδήγηση της καθηγήτριας των αγγλικών Αικατερίνης Αράπογλου πρωτοτυπούν ανεβάζοντας με μεγάλη επιτυχία στην αγγλική γλώσσα τη μουσικοθεατρική παράσταση «Yellow Submarine» (από το γνωστό τραγούδι των Beatles)! Ένα μεγάλο μπράβο και στην καθηγήτρια που είχε την έμπνευση αλλά και στα παιδιά που δούλεψαν με πολύ κέφι, και που το αποτέλεσμα των κόπων τους φάνηκε στα ενθουσιώδη χειροκροτήματα και τα κολακευτικά σχόλια των θεατών.

—Το 2000 το Γυμνάσιο παρουσίασε την παράσταση «Η κυρία Φύση με τα επτά παιδιά της και ο κακός ρύπος» μια διασκευή του παραμυθιού «Ο λύκος και τα επτά κατσικάκια» από τον Β. Αναστασιάδη. Θέμα του έργου ήταν η μόλυνση του περιβάλλοντος. Την παράσταση επιμελήθηκε και σκηνοθέτησε η φιλόλογος Φωτεινή Λαζαρίδου.

—Στις 16 Μαΐου 2006 οι μαθητές του Γυμνασίου παρουσιάζουν με μεγάλη επιτυχία στον προαύλιο χώρο του σχολείου τους μία παράσταση με τον γενικό τίτλο «Ο Πόλεμος και η Ειρήνη, πηγή έμπνευσης στην καλλιτεχνική δημιουργία». Η παράσταση περιείχε αναγνώσεις φιλολογικών κειμένων, απαγγελίες ποιημάτων, χορούς, μουσική, τραγούδια και θεατρικά αποσπάσματα από την τραγωδία του Ευριπίδη «ΕΛΕΝΗ». Την παράσταση επιμελήθηκαν οι φιλόλογοι Μαίρη Ρίτη και Τάνια Ζουρνατζή.

—Τέλος να αναφέρουμε ξεχωριστά την παράσταση που ανέβασε με πολύ μεγάλη επιτυχία στο ΡΕΞ το 1960 η αλήστου μνήμης Οικοκυρική Σχολή. Παρουσιάστηκε το θεατρικό έργο

«Η Φαντασμένη» του Σερραίου συγγραφέα Σ. Κοταμανίδη. Την παράσταση επιμελήθηκε η δασκάλα Γεωργία Κυρίτση και σκηνοθέτησε ο ίδιος ο συγγραφέας.

Θεατρικές παραστάσεις στα σχολεία δίνονταν, δίνονται και θα δίνονται πάντοτε. Εδώ έγινε μια προσπάθεια να καταγραφούν εκείνες οι παραστάσεις τις οποίες εκτός των μαθητών και των γονέων τους παρακολούθησε και ένα ευρύτερο κοινό της μικρής μας πόλης. Σίγουρα παραλείφθηκαν αρκετές και ας μας συγχωρέσουν οι συντελεστές τους.

Πλησιάζοντας στο τέλος της ενότητας θα θεωρούσα μεγάλη μου παράλειψη αν δεν ανέφερα την περίπτωση του Τάκη Δερβίση (πιστεύω ότι θα με συγχωρέσει για το επίθετο). Υπήρξε ένα πηγαίο ταλέντο. Γνώρισε τον Μίμη Φωτόπουλο στο Στρατιωτικό θέατρο της Θεσσαλονίκης, ο οποίος διαισθανόμενος το αυθεντικό ταλέντο που είχε μπροστά του τον κάλεσε στην Αθήνα για να τον προωθήσει στο θέατρο. Πράγματι ο Τάκης κατέβηκε στην πρωτεύουσα και εκεί γνώρισε και άλλους ηθοποιούς (Ορέστη Μακρή, Θανάση Βέγγο κ.ά.), οι οποίοι τον παρότρυναν να γίνει ηθοποιός. Υπήρχε όμως ένα εμπόδιο, έπρεπε να πηγαίνει σε δραματική νυχτερινή σχολή και τη μέρα να δουλεύει, για τα προς το ζην, κάτι πολύ δύσκολο. Ήταν και οι εκκλήσεις της Μάνας («τι δουλειά έχεις εσύ εκεί κάτω, γύρνα πίσω, παιδί μου») και το όνειρο έμεινε ανεκπλήρωτο. Ας σημειωθεί ότι και ο Ιταλός (ένας καταπληκτικός μουσικός που έπαιζε μάλιστα τρία όργανα, σαξόφωνο κιθάρα και φουσαρμόνικα, στο καφενείο του Περικλή του Γκιώση) τον κάλεσε να τον ακολουθήσει στην Αμερική για διεθνή καριέρα. Ούτε αυτό έγινε. Ο μεγάλος όμως χαμένος από όλη την υπόθεση εκτός από τον Τάκη ήταν το θέατρο που έχασε έναν μεγάλο κωμικό και φυσικά όλοι εμείς. Δεν πειράζει όμως, να είναι καλά ο άνθρωπος...

Αλλά ας επιστρέψουμε στο θέμα μας που είναι ο κινηματογράφος και η συνεισφορά των κινηματογραφικών αιθουσών στην πολιτιστική κίνηση της Ηράκλειας. Δεν ήταν μόνο οι θεατρικές παραστάσεις που φιλοξενούνταν στις αίθουσες αυτές: εκεί πραγματοποιούνταν όλες σχεδόν οι πολιτιστικές εκδηλώ-

σεις της Ηράκλειας. Ας θυμηθούμε κάποιες από αυτές.

—Παραστάσεις χορευτικών συγκροτημάτων, τοπικών αλλά και άλλων περιοχών (π.χ. Μπούλες Νάουσας, ακόμη και ένα Ισπανικό μπαλέτο στο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ με φλαμέγκο), εμφανίσεις ταχυδακτυλουργών με πολλά ευτράπελα (ο Ξανθός μάγος κ.ά.).

—Συναυλίες γνωστών συνθετών (π.χ. του Γιάννη Μαρκόπουλου στον επάνω όροφο του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ και του Γιώργου Ανδρέου στο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ, στην αρχή της καλλιτεχνικής του καριέρας).

—Συναυλίες χορωδιών (π.χ. η συναυλία με τη χορωδία του Ορφέα Σερρών και την πρωταγωνίστρια της Λυρικής Σκηνής Ανθή Ζαχαράτου το 1968 στον ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ και η συναυλία της χορωδία της Ηράκλειας —που δυστυχώς διαλύθηκε πολύ γρήγορα— με δάσκαλο τον Κώστα Χαρίσκο το 1987 στο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ).

—Τέλος «σαν φόρο τιμής» προς τους ανήσυχους νέους εκείνης της εποχής ας θυμηθούμε και την επιτυχία που είχε η συναυλία του μοναδικού Ηρακλειώτικου ρόκ συγκροτήματος, των «ΗΡΑΚΛΕΙΑΝΣ» μία Κυριακή του 1967 στο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ. Τη Δευτέρα όλα τα μέλη του γκρουπ αποβλήθηκαν από το Γυμνάσιο!

Και δεν ήταν μόνο οι παραπάνω εκδηλώσεις που γίνονταν στους κινηματογράφους, εκεί δίνονταν διαλέξεις, γίνονταν συνέδρια και αρχαιρεσίες διαφόρων σωματείων, προεκλογικές ομιλίες πολιτικών και βραβεύσεις. Ξεχωριστά θα αναφέρω τις δύο πρώτες εκδηλώσεις του νεοδρυθέντος τότε πολιτιστικού συλλόγου «Η ΕΛΠΙΔΑ» που πραγματοποιήθηκαν στον κινηματογράφο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ: την προβολή της αριστουργηματικής ταινίας του Τσάρλυ Τσάπλιν «Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΔΙΚΤΑΤΩΡ» και τη βράβευση του αείμνηστου Δημητρίου Χίτζου στο ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ, ο οποίος υπήρξε δεξιότεχνος του ζουρνά και πρώτος διευθυντής της Φιλαρμονικής του Δήμου Ηράκλειας (και πρώτος δάσκαλος της μουσικής για πολλούς Ηρακλειώτες) και θα μείνει στην ιστορία ως ο άνθρωπος που «τοποθέτησε» τα ημιτόνια στον ζουρνά. Ήταν μία αξέχαστη εκδήλωση μία πραγματική απόδοση φόρου τιμής στον ΔΑΣΚΑΛΟ.

Ο πρώτος πρόεδρος του Πολιτιστικού συλλόγου «Η ΕΛΠΙΔΑ» κ. Χρήστος Σαμαράς βραβεύει τον Δημήτριο Χίτζιο για την προσφορά του (κινηματογράφος ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ), 1976

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ξετυλίγοντας το κουβάρι των αναμνήσεων φτάσαμε στο τέλος. Όταν ξεκίνησα να γράφω γύρω από τον κινηματογράφο και το θέατρο (ηθικός αυτουργός του... εγκλήματος η σύνταξη του ΤΕΒΕ!), με την προτροπή ορισμένων φίλων και χάρη στη βοήθεια συναδέλφων αλλά και τις συζητήσεις που είχα με μεγαλύτερους Ηρακλειώτες—τους ευχαριστώ όλους—, σκέφτηκα ότι όλα αυτά που είχα στο μυαλό μου δεν είχα το δικαίωμα να τα κρατήσω για τον εαυτό μου, αλλά έπρεπε (και ας μη θεωρηθεί εγωιστικό αυτό) να γίνουν κτήμα της νέας γενιάς και όσων τέλος πάντων ενδιαφέρονταν να μάθουν τι έχει γίνει στο παρελθόν στον τομέα αυτόν του πολιτισμού και της τέχνης (αν και το θέμα πρέπει να είναι τι γίνεται σήμερα) και να θυμίσω σε μερικούς συμπολίτες μας λίγες ρομαντικές στιγμές από την αξέχαστη εκείνη εποχή. Δεν μπορώ να ξέρω τι από όλα αυτά έχω επιτύχει. Ωστόσο, θα ήθελα για ένα πράγμα να είναι σίγουροι όσοι και όσες διαβάζουν αυτές τις γραμμές: παρόλα τα αναπόφευκτα λάθη και παραλείψεις, το κείμενο αυτό είναι μία κατάθεση ψυχής.

Και όπως προβάλλονται οι τίτλοι του τέλους και πέφτει η αυλαία, σταματώ το γράψιμο βάζοντας μία άνω τελεία, επειδή πιστεύω ότι παραδίδω τη σκυτάλη σε κάποιον άλλον (ή άλλους) που θα συνεχίσει γράφοντας τις δικές του αναμνήσεις, τις δικές του σκέψεις και ιδέες, για να συνεχιστεί το ταξίδι αυτό στον υπέροχο κόσμο της τέχνης, που πρέπει να είναι γιορτή και συνάμα χώρος ονείρου και δημιουργίας. Πρέπει κάποτε να ξεφύγουμε από το τέλμα της αδιαφορίας στο οποίο έχουμε πέσει όλοι και όλες τα τελευταία χρόνια και να αποκτήσει η μικρή, αλλά αγαπημένη μας, πόλη τη ζωντάνια και τη δημιουργικότητα που τη διέκρινε άλλοτε. Και όπως γίνεται πάντα στις περιπτώσεις αυτές, τον λόγο πρέπει να τον έχουμε όλοι και όλες και κυρίως οι νέοι και οι νέες της Ηράκλειας. Θα πρέπει να αντισταθούν και να απορρίψουν τα διάφορα σκουπίδια που τους σερβίρουν και τα δήθεν είδωλα που θέλουν να τους επιβάλουν, να αναζητή-

σουν τα δικά τους πρότυπα και να μη λένε μόνο «δεν πρέπει να πρέπει», αλλά να θέλουν και να ξέρουν τι «πρέπει» και να αγωνίζονται γι' αυτό. Με άλλα λόγια, να έχουν άποψη και να μη διστάζουν να την καταθέτουν.

Υ.Σ. Ευχαριστώ τον κ. Νίκο Θεοδοσίου καθώς επίσης και όλους τους συναδέλφους μηχανικούς κινηματογράφου για το φωτογραφικό υλικό και γενικότερα την πολύτιμη βοήθεια τους.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΗΡΑΚΛΕΙΑ

(Όσα μου είπαν...όσα είδα...όσα έμαθα...και όσα έζησα σας γράφω)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
-----------------------	---

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

(Για να σινε-θυμούνται οι παλαιοί... και να σινε-μαθαίνουν οι νέοι...)

1. ΤΑ ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ	11
2. ΤΑ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ	14
3. Η ΧΡΥΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1960-1974.....	17
4. Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΣΤΑ ΠΕΡΙΧΩΡΑ ΤΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	22
5. ΣΙΝΕϊκόνες	24
6. Η ΚΡΙΣΗ	30
7. ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΑΣΑΝ ΚΑΙ ΣΙΓΑ ΣΙΓΑ ΦΤΑΣΑΜΕ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ	34
8. ΠΟΙΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΔΙΑΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΣΗΜΕΡΑ.....	37

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

(Θεατρικές και... παραθεατρικές ματιές πίσω από τις κουϊντες)

1. «ΤΑ ΜΠΟΥΛΟΥΚΙΑ» ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ	39
2. ΟΤΑΝ ΣΒΗΝΟΥΝ ΤΑ ΦΩΤΑ ΤΗΣ ΡΑΜΠΑΣ	47
3. ΕΠΑΙΖΑΝ ΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΩΤΕΣ ΚΙ ΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΩΤΙΣΣΕΣ ΘΕΑΤΡΟ; ΚΑΙ ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΗΜΕΡΑ;	52
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	61

ΑΝΤΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ...

 <p>ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΟΥ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ 13 ΦΕΒΡΥΡΙΟΥ 1936</p> <p>Δικαιώματα και υποχρεώσεις των δικαιούχων.</p> <p>Από της 30 Οκτωβρίου 1936 οδείς δύναται να χειρίζεται τὰ ἐντὸς τοῦ θαλάμου προβολῆς περιεχόμενα μηχανήματα προβολῆς, ἐνισχύσεως τῆς φωνῆς τοῦ ὁμιλοῦντος Κινηματογράφου ἐὰν δὲν εἶναι ἐφοδιασμένος δι' ἀντιστοίχου ἀδείας.</p> <p>Οἱ χειρισταὶ Κινηματογράφων δύναται νὰ ἀναλάβωσι μόνον τὸν χειρισμὸν καὶ λειτουργίαν τῶν Κινηματογραφικῶν μηχανημάτων προβολῆς.</p> <p>Ὡς βοηθητικὸν προσωπικὸν κατὰ τὸν χειρισμὸν κινηματογραφικῶν μηχανημάτων δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῆται ἢ μὴ βοηθοὶ χειριστῶν κάτοχοι νομίμου ἀδείας.</p> <p>Τὸ ἐπάγγελμα χειριστοῦ Κινηματογράφων ἐπιτρέπεται ὡσαύτως εἰς τοὺς κεκτημένους ἀδείας ἐπιβλέψεως Κινηματογράφων, ἀνεῦ ἐξετάσεων καταβολῆς ἐξετάσεων κ.λπ. ὑποχρεοῦνται ὅμως νὰ ἐφοδιασθῶσι διὰ σχετικῆς ἀδείας χειριστοῦ Κινηματογράφων.</p>	<p>ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΩΝ</p> <hr/> <p>ΑΝΑΤΟΛ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ</p> <hr/> <p>Α Δ Ε Ι Α ΧΕΙΡΙΣΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΩΝ (Β. Διάταγμα 581)28-8-68</p> <p>Ἄριθ. Ἀδείας <u>Κ-21</u></p> <p>Εἰς τὸν <u>ΠΟΥΛΙΟΝ-ΚΟΝ/ΝΟΝ</u> καὶ <u>Λαϊκίνα</u> κάτοικον <u>ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ</u> <u>Ν. ΣΕΡΡΩΝ</u></p> <p>ἔχοντα τὰ νόμιμα προσόντα καὶ ὑποστάντα ἐπιτυχῶς τὰς ἐξετάσεις χορηγεῖται Ἀδεία ΧΕΙΡΙΣΤΟΥ Κινηματογράφων</p> <div data-bbox="638 737 1065 920"></div>
--	---

Διεύθυνση οικίας:

Ελευθερίου Βενιζέλου 56, Ηράκλεια, Σερρών, Τ.Κ.624 00

e-mail: poul1@otenet.gr